

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ІМЕНІ П. Л. ШУПИКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

Протокол від 22.06.2022 № 5

Заступник голови вченої ради

чл. -кор. НАМН України, професор

Ю. П. Вдовиченко

ПРОГРАМА ПІДГОТОВКИ В ІНТЕРНАТУРІ
ТА НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН
ЗА СПЕЦІАЛЬНІСТЮ «СТОМАТОЛОГІЯ»

КИЇВ – 2022

Навчальна програма розроблена колективом кафедри стоматології на основі Примірної програми підготовки в інтернатурі за спеціальністю 221 «Стоматологія», затвердженої Наказом Міністерства охорони здоров'я України від 14 липня 2022 року, № 1219, яка розроблена групою експертів МОЗ з деяких питань проходження інтернатури за спеціальністю «Стоматологія» склад якої затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 01 листопада 2021 року № 2390

Розробники програми:

1. **Павленко Олексій Володимирович** - д. мед. н., професор, завідувач кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика, заслужений діяч науки і техніки України – гарант.
2. **Біда Олексій Віталійович** - д. мед. н., професор, професор кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
3. **Волосовець Тетяна Миколаївна** - д. мед. н., професор, професор кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
4. **Мазур Ірина Петрівна** - д. мед. н., професор, професор кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
5. **Лихота Костянтин Миколайович** - д. мед. н., професор, професор кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
6. **Тимофєєв Олександр Олексійович** д. мед. н., професор, професор кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
7. **Андрусенко Алла Сергіївна** - к. мед. н., доцент, доцент кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
8. **Бакшутова Наталя Олексіївна** - к. мед. н., доцент, доцент кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
9. **Бургонський Валерій Георгійович** - к. мед. н., доцент, доцент кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
10. **Дорошенко Максим Віталійович** - к. мед. н., доцент, доцент кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
11. **Забуга Юлія Іванівна** - к. мед. н., доцент, доцент кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
12. **Кабанчук Сергій Вікторович** - к. мед. н., доцент кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
13. **Павленко Максим Олексійович** - к. мед. н., доцент, доцент кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
14. **Пехньо Василь Васильович** - к. мед. н., доцент кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика

15. **Ступницька Олена Миколаївна** - к. мед. н., доцент, доцент та завуч кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
16. **Юнакова Наталія Миколаївна** - к. мед. н., доцент, доцент кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
17. **Фелештинська Оксана Ярославівна** - к. мед. н., асистент кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
18. **Дахно Лариса Олександрівна** - к. мед. н., доцент, доцент кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика
19. **Вахненко Олександр Миколайович** - к. мед. н., асистент кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика

Рецензенти:

1. **Копчак Андрій Володимирович** д. мед. н., професор, завідувач кафедри щелепно-лицевої хірургії та сучасних стоматологічних технологій Інституту післядипломної освіти НМУ імені О.О. Богомольця України, заслужений лікар України
2. **Гуменюк Олег Петрович** - Керівник КНП "КИЇВСЬКА СТОМАТОЛОГІЯ" виконавчого органу КМДА
3. **Круть Анатолій Григорович** – директор Стоматологічний практично - навчальний медичний центр НУОЗ України імені П. Л. Шупика

Програму обговорено на засіданні кафедри стоматології «_____» _____
2022 року
Протокол № _____

Завідувач кафедри стоматології
д. мед. н., професор

Олексій ПАВЛЕНКО

Програму розглянуто та схвалено на засіданні методичної ради
« ____ » _____ 2022 року. Протокол № ____

Голова методичної ради
к. мед. н., доцент

Програма схвалена на засіданні центральної методичної ради НУОЗ України імені
П.Л.Шупика « ____ » _____ 2022 року, Протокол № ____

Голова центральної методичної ради
д. мед. н., професор _____

Навчальну програму рекомендовано до затвердження на засіданні Вченої ради
НУОЗ України імені П. Л. Шупика « ____ » _____ 2022 року,
протокол № _____

ЗМІСТ

1. Вступ
  - 1.1.Опис навчальної дисципліни
  - 1.2.Мета та завдання навчальної дисципліни
  - 1.3.Основні знання та вміння
2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни
3. Зміст програми навчальної дисципліни
4. Компетентності, результати навчання і практичні навички.
5. Структура навчальної дисципліни
6. Теми лекцій
7. Теми семінарських занять
8. Теми практичних занять
9. Самостійна практична робота.
10. Завдання для самостійної роботи та індивідуальні завдання
11. Методи навчання
12. Засоби контролю знань здобувачів освіти
  - 12.1. Засоби проведення проміжної атестації
  - 12.2. Засоби проведення кінцевої атестації та її форми
13. Політика навчальної дисципліни
14. Методичне та матеріальне забезпечення навчального процесу
15. Перелік питань для підготовки здобувачів освіти до проміжної атестації
16. Перелік практичних навичок для підготовки здобувачів освіти до кінцевої атестації
17. Перелік навчально-методичної літератури
  - 17.1. Основна
  - 17.2. Додаткова
  - 17.3 Інформаційні ресурси

1. ВСТУП

1.1. Опис навчальної дисципліни

Ця програма розроблена на основі передового світового досвіду і сучасних тенденцій підготовки лікарів-стоматологів.

Основне завдання інтернатури за спеціальністю «Стоматологія» - підвищення рівня практичної і теоретичної підготовки лікарів-інтернів, їх професійної готовності до самостійної лікарської діяльності з метою присвоєння звання «лікар-спеціаліст».

Тривалість – 1 рік. Початок підготовки в інтернатурі - з 01 серпня.

Програма підготовки в інтернатурі представляє єдиний комплекс освітніх та практичних компонентів, спланованих й організованих закладами вищої освіти і базами стажування з метою забезпечення набуття лікарями-інтернами компетентностей, необхідних для отримання кваліфікації лікаря-спеціаліста, та який ґрунтується на академічній доброчесності, медичній етиці та деонтології, доказовій медицині.

Програма підготовки в інтернатурі за спеціальністю «Стоматологія» складається з двох частин: освітньої та практичної.

Освітня частина інтернатури проводиться на кафедрах закладів вищої освіти, що здійснюють підготовку лікарів-інтернів, та триває три місяці. Програма підготовки передбачає читання лекцій, проведення семінарських і практичних занять, клінічних розглядів, клінічних конференцій з аналізом важливих питань діагностики і лікування, експертну оцінку історій хвороб. На практичних заняттях лікарі-інтерни удосконалюють методи діагностики, лікування основних стоматологічних захворювань, засвоюють методики роботи новими матеріалами з використанням сучасних технологій, вивчають державний реєстр лікарських засобів, дозволених для застосування в медичній практиці, доповнений переліком матеріалів і засобів, які використовуються у стоматології. Лікарі-інтерни приймають участь у роботі науково-практичних конференцій, міських, обласних, міжнародних семінарів, працюють із сучасною медичною літературою, готують презентації. За результатами проходження освітньої частини інтернатури проводиться проміжний контроль за виконанням програми підготовки.

Практична підготовка лікарів-інтернів на базах стажування здійснюється протягом 8 місяців, де інтерни ведуть прийом стоматологічних хворих, удосконалюють професійну майстерність, сучасні методи діагностики, лікування і профілактики. На семінарських заняттях лікарі-інтерни на основі практичної роботи і вивчення фахової літератури обговорюють актуальні питання діагностики, етіології, патогенезу, лікування стоматологічних захворювань, помилки й ускладнення, які виникають під час роботи.

Підготовка лікарів-інтернів проводиться за індивідуальними навчальними планами, які розробляє куратор лікарів-інтернів за участю головного експерта ДОЗ і викладача закладу вищої освіти на основі примірної програми МОЗ України, затверджуються головним лікарем бази стажування та завідувачем профільної кафедри, де буде навчатися інтерн в освітній частині. До індивідуального плану лікаря-інтерна, крім основної роботи за фахом, додатково

вносять самостійну роботу з літературою, санітарно-просвітницьку роботу, графік занять у комп'ютерному класі, проміжні атестації.

Під час проходження інтернатури молоді спеціалісти мають усі права і несуть відповідальність за свої дії відповідно до чинного законодавства. Тривалість робочого дня встановлюється відповідно до спеціальності лікаря і регламентується чинним законодавством. Нормативи прийому для лікарів-інтернів плануються відповідно до навчальної програми. Облік роботи лікаря-інтерна проводиться згідно із затвердженою обліковою та звітною документацією лікаря-стоматолога.

1.2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни: покращення практичної підготовки випускників факультетів, поглиблення теоретичних знань з усіх розділів як стоматології, так і суміжних дисциплін, підвищення професійного рівня і ступеня їх готовності до самостійної діяльності лікаря-стоматолога загального профілю.

Завдання навчальної дисципліни:

Основне завдання інтернатури за спеціальністю «Стоматологія» - підвищення рівня практичної і теоретичної підготовки лікарів-інтернів, їх професійної готовності до самостійної лікарської діяльності з метою присвоєння звання «лікар-спеціаліст».

Засвоїти та вдосконалити знання по анатомо-фізіологічних, вікових особливостях здорового і хворого організму, взаємозв'язок функціональних систем організму і рівня їх регуляції, причин патологічних процесів, механізм їх розвитку і клінічних проявів, клініко-лабораторні симптоми стоматологічних захворювань, принципи та методи обстеження хворих для проведення диференційної діагностики: визначення вибору лікування та профілактики основних стоматологічних захворювань, методика лікування, методи надання невідкладної допомоги хворому.

1.3. Основні знання та вміння

Знання:

1. Знати основні та додаткові методи обстеження стоматологічного хворого.

2. Знати сучасні уявлення про етіологію і патогенез карієсу, клініку, диференційну діагностику, лікування і профілактику карієсу у дорослих, помилки в діагностиці та лікуванні карієсу, ускладнення та їх усунення.

3. Знати етіологію, патогенез запалення пульпи зуба; клініку, диференційну діагностику, лікування різних форм пульпіту в дорослих; помилки в діагностиці та лікуванні пульпіту, ускладнення та їх усунення.

4. Знати етіологію, патогенез, періодонтиту; клініку, диференційну діагностику, методи лікування різних форм періодонтиту в дорослих; помилки в діагностиці та лікуванні періодонтиту, ускладнення та їх усунення.

5. Знати діагностику, лікування і профілактику некаріозних уражень зубів у дорослих.

6. Знати сучасні відновлювальні матеріали, адгезивну техніку прямої

реставрації зубів у дорослих, технології та матеріали для obturaції корневих каналів.

7. Знати сучасні уявлення про етіологію, патогенез хвороб пародонта; класифікацію, клініку, діагностику, диференційну діагностику, методи комплексного лікування хвороб пародонта в дорослих; помилки в діагностиці та лікуванні хвороб пародонта, ускладнення та їх усунення.

8. Знати методи професійної гігієни порожнини рота при хворобах пародонта.

9. Знати етіологію, патогенез, клініку, діагностику, диференційну діагностику, лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота в дорослих: травматичні ушкодження, інфекційні, інфекційно-алергічні захворювання, ураження слизової оболонки ротової порожнини при інтоксикаціях, гіпо- та авітамінозах, захворюваннях крові, ендокринної, серцево-судинної, нервової систем, шкіри, шлунково-кишкового тракту, колагенозах, дерматозах, передракові захворювання

10. Знати етіологію, патогенез, клініку, діагностику, диференційну діагностику, лікування захворювань губ та язика у дорослих.

11. Знати морфофункціональні особливості структури тканин порожнини рота у дітей.

12. Знати значення факторів ризику розвитку каріозного процесу у дітей різного віку.

13. Знати перебіг карієсу, особливості діагностики, лікування і профілактики в різні вікові періоди у дітей, помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні карієсу тимчасових і постійних зубів.

14. Знати пломбувальні матеріали, матеріали для герметизації фісур, для заповнення корневих каналів тимчасових і постійних зубів у дітей.

15. Знати клініку, діагностику, диференційну діагностику, принципи лікування різних форм пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей.

16. Знати клініку, діагностику, диференційну діагностику, принципи лікування різних форм запалення пародонта постійних і тимчасових зубів у дітей.

17. Знати клініку, діагностику, лікування і профілактика некаріозних уражень зубів у дітей, які виникають в період фолікулярного розвитку.

18. Знати значення факторів ризику хвороб тканин пародонта в дітей.

19. Знати клініку, діагностику, диференційну діагностику, методи лікування хвороб тканин пародонта в дітей.

20. Знати залежність розвитку хвороб слизової оболонки рота в дітей залежно від вікових особливостей її структури.

21. Знати класифікацію хвороб слизової оболонки порожнини рота у дітей.

22. Знати етіологію, патогенез, клініку, діагностику, диференційну діагностику, лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота: травматичні ушкодження слизової оболонки ротової порожнини, вірусні хвороби, прояви гострих вірусних інфекцій на слизовій оболонці ротової порожнини, грибкові хвороби, алергічні хвороби слизової оболонки, зміни слизової оболонки порожнини рота при деяких системних і специфічних хворобах.

23. Знати етіологію, патогенез, клініку, діагностику, диференційну діагностику, лікування аномалій та самостійних хвороб язика і губ у дітей.
24. Знати методи профілактики стоматологічних хвороб, санація і диспансеризації дітей у стоматології.
25. Знати клінічні методи обстеження хворого з хірургічними стоматологічними захворюваннями та травмами щелепно-лицевої ділянки.
26. Знати різні види амбулаторного знеболювання в стоматології.
27. Знати покази, протипокази етапи операції видалення зуба, методи лікування і профілактики ускладнень операції видалення зуба.
28. Знати клініку, диференційну діагностику, лікування запальних хвороб одонтогенної етіології (періодонтит, періостит, остеомієліт, перикоронарит, флегмона, абсцес та ін.).
29. Знати патогенез, клініку, диференційну діагностику ускладнень гнійно-запальних хвороб одонтогенної етіології.
30. Знати етіологію, патогенез, клініку, диференційну діагностику, методи лікування лімфаденітів, фурункулів, карбункулів, бешихи, номи.
31. Знати диференційну діагностику одонтогенного і риногенного гайморитів.
32. Знати методи лікування перфоративного гаймориту, нориці гайморової порожнини
33. Знати діагностику, методи диференційної діагностики і лікування специфічних запальних процесів у щелепно-лицевій ділянці.
34. Знати диференційну діагностику ушкоджень і хвороб скроневопонижньощелепного суглоба.
35. Знати діагностику, диференційну діагностику, методи лікування хвороб слинних залоз.
36. Знати діагностику, диференційну діагностику, методи лікування нейрогенних хвороб обличчя і щелеп.
37. Знати хірургічні методи лікування різних форм періодонтиту, хвороб пародонта.
38. Знати методи невідкладної допомоги при травматичних ушкодженнях м'яких тканин і кісток щелепнолицевої ділянки.
39. Знати диференційну діагностику пухлин і пухлиноподібних утворів кісток, м'яких тканин. Методи лікування.
40. Знати хірургічні методи лікування передраку слизової оболонки, шкіри обличчя та шиї.
41. Знати сучасні методи діагностики новоутворів щелепно-лицевої ділянки.
42. Знати диференційну діагностику злоякісних новоутворів шкіри обличчя, кісток щелепно-лицевої ділянки, слинних залоз.
43. Знати профілактику, діагностику і лікування вроджених вад розвитку щелепно-лицевої ділянки у дітей.
44. Знати сучасні уявлення про дентальну імплантацію.
45. Знати функціональну анатомію зубощелепної системи, біомеханіку жувального апарату, функціональну перебудову жувальної системи при патології

і після ортопедичного лікування.

46. Знати види і фактори оклюзії, особливості обстеження зубощелепної системи в ортопедичній стоматології.

47. Знати ортопедичні методи в комплексному лікуванні хвороб тканин пародонта.

48. Знати ортопедичні методи відновлення дефектів коронок зубів (вкладками, вінірами, штучними коронками, куксовими та штифтовими конструкціями).

49. Знати особливості ортопедичного лікування часткових дистально обмежених дефектів зубних рядів мостоподібними конструкціями.

50. Знати методи надання невідкладної допомоги в ортопедичній стоматології.

51. Знати особливості підготовки порожнини рота до протезування залежно від вибору конструкції протеза.

52. Знати ортопедичні методи лікування при частковій і повній відсутності зубів знімними протезами, механізми адаптації до них.

53. Знати особливості догляду за ортопедичними конструкціями і гігієна ротової порожнини під час користування ними.

54. Знати основні та допоміжні зуботехнічні матеріали Мати уявлення про сучасні технології виготовлення протезів.

55. Знати клініку, діагностику й ортопедичне лікування при підвищеному стиранні твердих тканин зубів.

56. Знати об'єм ортопедичних втручань при зубощелепних деформаціях.

57. Знати методи ортопедичного лікування хвороб скронево-нижньощелепних суглобів, реабілітації хворих.

58. Знати особливості щелепнолицьового протезування і підготовки хворих до цих втручань, стоматологічну реабілітацію.

59. Знати морфологічну і функціональну характеристики фізіологічного прикусу в різні вікові періоди.

60. Знати сучасні уявлення про чинники і патогенез зубощелепно-лицьових аномалій.

61. Знати морфофункціональну характеристику патологічних видів прикусу залежно від віку.

62. Знати особливості діагностики зубощелепних аномалій у різні вікові періоди (клінічний метод, біометрія діагностичних моделей щелеп, рентгенологічні методи, фото-, антропометрія, функціональні методи).

63. Знати загальні принципи і засоби ортодонтичного лікування для усунення місцевих та соматичних порушень.

64. Знати клініку, принципи лікування і профілактику аномалій окремих зубів залежно від віку.

65. Знати клініку, методи лікування і профілактику аномалій прикусу в різні вікові періоди.

66. Знати тактику ортодонтичного лікування підлітків і дорослих.

67. Знати особливості ортопедичного лікування зубів і зубних рядів у дітей і підлітків.

68. Знати морфофункціональні зміни зубощелепного апарату при вроджених вадах розвитку обличчя і щелеп, стоматологічну реабілітацію хворих.

69. Знати методи і засоби профілактики зубощелепних аномалій та деформацій у різні вікові періоди.

70. Знати особливості гігієни порожнини рота за наявності ортодонтичних конструкцій у порожнині рота.

Вміння:

1. Вміти провести клінічне та інструментальне обстеження стоматологічного хворого.

2. Вміти визначати діагноз, проводити лікування і здійснювати профілактику карієсу у дорослих.

3. Вміти визначати діагноз, проводити лікування пульпіту і періодонтиту у дорослих.

4. Вміти визначати діагноз, проводити лікування і здійснювати профілактику некаріозних уражень зубів у дорослих.

5. Вміти застосовувати адгезивну техніку прямої реставрації зубів, сучасні відновлювальні матеріали, ендодонтичні технології.

6. Вміти визначати діагноз, проводити лікування і здійснювати профілактику хвороб пародонта в дорослих, проводити професійну гігієну порожнини рота.

7. Вміти визначати діагноз, проводити лікування і здійснювати профілактику захворювань слизової оболонки порожнини рота в дорослих: травматичні ушкодження, інфекційні, інфекційно-алергічні захворювання, ураження слизової оболонки ротової порожнини при інтоксикаціях, гіпо- та авітамінозах, захворюваннях крові, ендокринної, серцево-судинної, нервової систем, шкіри, шлунково-кишкового тракту, колагенозах, дерматозах, передракові захворювання.

8. Вміти визначати діагноз, проводити лікування і здійснювати профілактику захворювань губ та язика в дорослих

9. Вміти проконсультувати батьків та надати доцільну інформацію щодо факторів ризику розвитку стоматологічних хвороб у дітей.

10. Вміти провести клінічне та інструментальне обстеження дитини з врахуванням морфофункціональних особливостей будови тканин порожнини рота.

11. Вміти визначати діагноз, проводити лікування і здійснювати профілактику карієсу у дітей в різні вікові періоди.

12. Вміти визначати діагноз, проводити лікування різних форм пульпіту і періодонтиту тимчасових зубів.

13. Вміти діагностувати різні форми запалення пульпи і періодонту постійних зубів у дітей.

14. Вміти визначати діагноз, проводити лікування і здійснювати профілактику некаріозних уражень твердих тканин зубів у дітей.

15. Вміти застосовувати сучасні пломбувальні матеріали при лікуванні карієсу тимчасових та постійних зубів у дітей.

16. Вміти діагностувати та здійснювати профілактику хвороб пародонта, проводити професійну гігієну порожнини рота у дітей.

17. Вміти діагностувати та здійснювати профілактику захворювань слизової оболонки порожнини рота у дітей.

18. Вміти діагностувати і здійснювати профілактику аномалій та самостійних хвороб язика і губ у дітей.

19. Вміти організувати санацію і диспансеризацію дітей у стоматолога.

20. Вміти провести клінічне обстеження хворого з хірургічними стоматологічними захворюваннями та травмами щелепно-лицевої ділянки.

21. Вміти провести амбулаторне знеболювання тканин щелепнолицевої ділянки.

22. Вміти провести типове видалення зуба.

23. Вміти провести диференційну діагностику та лікування запальних хвороб одонтогенної етіології (періодонтит, періостит, остеомієліт, перикоронарит, флегмона, абсцес та ін.).

24. Вміти провести диференційну діагностику та визначити показання до госпіталізації при: ускладненнях гнійно-запальних хвороб одонтогенної етіології, лімфаденітах, фурункулах, карбункулах, бешисі, номі, одонтогенному гаймориті.

25. Вміти провести диференційну діагностику специфічних запальних процесів у щелепнолицевій ділянці.

26. Вміти провести диференційну діагностику ушкоджень і хвороб скронево-нижньощелепного суглоба.

27. Вміти визначити діагноз при хворобах слинних залоз.

28. Вміти провести диференційну діагностику нейрогенних хвороб обличчя і щелеп.

29. Вміти провести хірургічні методи лікування хвороб періодонта, пародонта.

30. Вміти надати невідкладну допомогу при травматичних ушкодженнях м'яких тканин і кісток щелепно-лицевої ділянки.

31. Вміти провести диференційну діагностику пухлин і пухлино подібних утворів кісток, м'яких тканин.

32. Вміти провести диференційну діагностику злоякісних новоутворів шкіри обличчя, кісток щелепно-лицевої ділянки, слинних залоз.

33. Вміти провести клінічне обстеження стану зубощелепної системи.

34. Визначати діагноз дефектів коронок зубів, зубних рядів, захворювань тканин пародонта, висково-нижньощелепного суглоба.

35. Вміти провести ортопедичні методи в комплексному лікуванні хвороб тканин пародонта.

36. Вміти провести ортопедичне лікування та профілактику таких захворювань: підвищене стирання твердих тканин зубів та його ускладнень, часткова відсутність зубів, повна відсутність зубів, захворювання висковонижньощелепного суглоба, обумовлені порушеннями в зубощелепній системі.

37. Вміти виготовити незнімні та знімні нескладні конструкції зубних протезів(штифтові зуби, коронки, мостоподібні протези тощо).

38. Вміти провести клінічне обстеження хворого.
 39. Вміти діагностувати аномалії розвитку зубів та прикусу, деформації щелеп.
 40. Визначати показання до консультації лікаря-ортодонта.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тривалість підготовки в інтернатурі: 11 місяців (1716 годин). **Освітня частина:** (заклади вищої або післядипломної освіти) три місяці щорічно (468 годин). **Практична частина:** (бази стажування) 8 місяців (1248 годин).

Рік підготовки	МІСЯЦІ											
	VIII	IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII
I-й	Б	К	К	Б	Б	Б	Б	Б	Б	Б	К	В

Б – практична частина підготовки на базі стажування; К – освітня частина підготовки – навчання на кафедрі; В – відпустка.

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Загальний розділ

Організація стоматологічної поліклініки, відділення, кабінету для дорослого і дитячого населення

Посадові обов'язки адміністративного і медичного персоналу стоматологічних відділень, кабінетів

Основні показники діяльності стоматологічних кабінетів і відділень

Критерії медико-економічної оцінки надання стоматологічної допомоги

Класифікатор процедур у стоматології

Облікова і звітна документація в стоматології

Планування стоматологічної допомоги

Основи профілактики стоматологічних хвороб

Комплексна програма профілактики

Санітарно-просвітня робота серед населення

Основи маркетингу, менеджменту і права в стоматології

Клінічна і топографічна анатомія порожнини рота і зубощелепної системи

Оперативна хірургія і хірургічні маніпуляції щелепно-лицьової ділянки

Топографоанатомічні обґрунтування провідникової анестезії гілок трійчастого нерва

Оперативні методи гемостазу при ушкодженнях альвеолярного відростка, язика, щоки

Вікові особливості росту і розвитку дітей від народження до 15 років та їхній вплив на розвиток стоматологічних хвороб

Клінічні прояви і невідкладна допомога при непритомності, колапсі, епілептичному нападі

Причини, прояви і невідкладна допомога при шоках (анафілактичному, інфекційно-токсичному, кардіогенному) Діагностика і невідкладна допомога при комах (гіпо-, гіперглікемічній)

Ознаки клінічної смерті та методика проведення непрямого масажу серця і штучної вентиляції легенів

Проведення інтенсивної терапії та реанімаційних заходів при травмі та запальних процесах щелепно-лицьової ділянки

Механізм болю

Психопрофілактика болю

Помилки й ускладнення в проведенні знеболювання

Терапевтична стоматологія

Сучасні уявлення про етіологію і патогенез карієсу

Методи обстеження.

Клініка, диференційна діагностика і лікування карієсу

Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні карієсу

Етіологія, патогенез запалення пульпи зуба.

Класифікація, клініка, диференційна діагностика різних форм пульпіту в дорослих

Методи лікування пульпітів

Фізичні методи лікування пульпітів

Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні пульпітів, запобігання та їх усунення.

Етіологія, патогенез, періодонтитів. Клініка, диференційна діагностика гострих і хронічних форм періодонтиту

Методи лікування періодонтитів

Помилки й ускладнення при діагностиці та лікуванні періодонтиту, запобігання та їх усунення

Некаріозні ураження зубів. Діагностика, лікування і профілактика

Сучасні відновлювальні та пломбувальні матеріали

Бондингові системи для емалі та дентину. Адгезивна техніка реставрації

Матеріали для заповнення корневих каналів тимчасових і постійних зубів

Сучасні уявлення про етіологію і патогенез хвороб пародонта

Клініка, діагностика, диференційна діагностика хвороб пародонта

Методи комплексного лікування хвороб пародонта

Гігієна порожнини рота при хворобах пародонта

Фізичні методи лікування хвороб пародонта

Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні хвороб пародонта

Травматичні й виразково-некротичні ураження слизової оболонки рота

Вірусні хвороби. ВІЛ-інфекція. СНІД.

Мікози слизової оболонки порожнини рота

Алергічні хвороби (реакція негайного і сповільненого типу)

Багатоформна ексудативна еритема

Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит

Зміни слизової оболонки рота при екзогенних інтоксикаціях
Зміни слизової оболонки рота при системних хворобах і хворобах обміну
Зміни слизової оболонки рота при дерматозах із аутоімунним компонентом
(пухирчатка, пемфігоїд, червоний плесканий лишай, червоний вовчак, хвороба Дюринга)

Аномалії та хвороби язика
Хвороби губ (хейліти)
Передракові захворювання слизової оболонки рота і червоної облямівки губ
Фізичні методи в комплексному лікуванні хвороб слизової оболонки порожнини рота
Лазеротерапія
Магнітне поле постійної й низької частоти у стоматології
Електроодонтометрія. Сучасна апаратура. Техніка проведення.
Променева діагностика в стоматології.

Дитяча стоматологія

Морфофункціональні особливості структури тканин порожнини рота в дітей
Значення факторів ризику в розвитку каріозного процесу в дітей різного віку
Перебіг карієсу, особливості діагностики і лікування в різні вікові періоди в дітей.

Вибір пломбувального матеріалу, герметизація фісур
Профілактика карієсу в дітей
Помилки й ускладнення в діагностиці та лікуванні карієсу тимчасових і постійних зубів

Діагностика, диференційна діагностика різних форм пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей

Принципи лікування пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей
Фізичні методи лікування пульпіту
Клініка, діагностика, диференційна діагностика гострих і хронічних форм запалення пародонта постійних і тимчасових зубів у дітей

Принципи лікування періодонтиту тимчасових і постійних зубів у дітей
Помилки й ускладнення лікування періодонтиту, запобігання та їх усунення
Некаріозні ураження. Діагностика, лікування і профілактика
Значення факторів ризику хвороб тканин пародонта в дітей
Клініка, діагностика, диференційна діагностика хвороб тканин пародонта в дітей

Методи лікування хвороб тканин пародонта в дітей
Фізичні методи лікування хвороб тканин пародонта
Залежність розвитку хвороб слизової оболонки рота в дітей залежно від вікових особливостей її структури

Класифікація хвороб слизової оболонки порожнини рота
Ушкодження слизової оболонки ротової порожнини
Вірусні хвороби слизової оболонки рота
Прояви гострих вірусних інфекцій на слизовій оболонці ротової порожнини
Грибкові хвороби
Алергічні хвороби слизової оболонки

Зміни слизової оболонки порожнини рота при деяких системних і специфічних хворобах

Аномалії та самостійні хвороби язика і губ

Санація і диспансеризація дітей у стоматології

Щелепно-лицева хірургія

Операція видалення зуба. Методи лікування і профілактики ускладнень операції видалення зуба

Диференційна діагностика запальних хвороб одонтогенної етіології (періодонтит, періостит, остеомієліт, перикоронарит, флегмона, абсцес та ін.)

Ускладнення гнійно-запальних хвороб одонтогенної етіології

Лімфаденіти, фурункули, карбункули, бешиха, нома Диференційна діагностика, методи лікування

Диференційна діагностика одонтогенного і риногенного гайморитів

Методи лікування перфоративного гаймориту, оперативне лікування нориці гайморової порожнини

Діагностика специфічних запальних процесів у щелепно-лицьовій ділянці

Методи диференційної діагностики і лікування специфічних запальних процесів у щелепно-лицьовій ділянці

Диференційна діагностика ушкоджень і хвороб скронево-нижньощелепного суглоба

Хвороби слинних залоз. Діагностика, диференційна діагностика, методи лікування

Неврогенні хвороби обличчя і щелеп

Хірургічні методи лікування періодонтиту, хвороб пародонта

Невідкладна допомога при травматичних ушкодженнях м'яких тканин і кісток щелепно-лицьової ділянки

Диференційна діагностика пухлин і пухлиноподібних утворів м'яких тканин. Методи лікування

Диференційна діагностика пухлин і пухлиноподібних утворів кісток щелепно-лицьової ділянки

Хірургічні методи лікування передраку слизової оболонки і шкіри

Сучасні методи діагностики новоутворів щелепно-лицьової ділянки

Діагностика злоякісних новоутворів шкіри обличчя. Диференційна діагностика, методи лікування

Діагностика злоякісних новоутворів кісток щелепно-лицьової ділянки. Диференційна діагностика, методи лікування

Діагностика злоякісних новоутворів слинних залоз. Диференційна діагностика, методи лікування

Профілактика, діагностика і лікування вроджених вад розвитку щелепно-лицьової ділянки в дітей

Дентальна імплантація

Ортопедична стоматологія

Функціональна анатомія зубощелепної системи. Біомеханіка жувального апарату

Функціональна перебудова жувальної системи при патології і після

ортопедичного лікування

Особливості обстеження зубощелепної системи в ортопедичній стоматології.

Оклюзія, її види і фактори

Ортопедичні методи в комплексному лікуванні хвороб тканин пародонта

Особливості відновлення дефектів коронок зубів вкладками і вінірами.

Методи виготовлення вкладок і вінірів

Клініка дефектів коронок зубів та особливості їх відновлення штучними коронками

Ортопедичне лікування при повному дефекті коронок зубів (куксові та штифтові конструкції)

Особливості ортопедичного лікування часткових дистально обмежених дефектів зубних рядів мостоподібними конструкціями

Надання невідкладної допомоги в ортопедичній стоматології

Особливості підготовки порожнини рота до протезування залежно від вибору конструкції протеза

Особливості ортопедичного лікування при частковій і повній відсутності зубів знімними протезами, механізми адаптації до них. Корекція протезів. Особливості догляду за ортопедичними конструкціями і гігієна ротової порожнини під час користування ними

Уявлення про сучасні технології виготовлення протезів. Основні та допоміжні зуботехнічні матеріали

Особливості клініки, діагностики й ортопедичного лікування при підвищеному стиранні зубів

Ортопедичні втручання при зубощелепних деформаціях

Методи ортопедичного лікування хвороб скронево-нижньощелепних суглобів. Реабілітація хворих

Особливості щелепно-лицьового протезування і підготовки хворих до цих втручань. Стоматологічна реабілітація пацієнтів

Ортодонтія

Організація ортодонтичної допомоги дітям, підліткам і дорослим. Головні епідеміологічні та статистичні показники. Диспансеризація в ортодонтії

Морфологічна і функціональна характеристики фізіологічного прикусу в різні вікові періоди

Сучасні уявлення про чинники і патогенез зубощелепно-лицьових аномалій

Морфофункціональна характеристика патологічних видів прикусу залежно від віку

Особливості діагностики зубощелепних аномалій у різні вікові періоди (клінічний метод, біометрія діагностичних моделей щелеп, рентгенологічні методи, фото-, антропометрія, функціональні методи)

Загальні принципи і засоби ортодонтичного лікування для усунення місцевих та соматичних порушень

Особливості клініки, лікування і профілактики аномалій окремих зубів залежно від віку

Характер місцевих порушень при аномаліях форми зубних рядів, оцінка

психосоматичного стану. Методи лікування і профілактики

Особливості клініки, лікування і профілактики сагітальних аномалій прикусу в різні вікові періоди

Визначення характеру місцевих і загальних порушень при вертикальних аномаліях прикусу. Планування лікування залежно від віку пацієнта

Особливості клініки, лікування і профілактики трансверзальних аномалій прикусу залежно від віку

Тактика ортодонтичного лікування підлітків і дорослих. Показання до використання еджуайз-техніки. Реабілітація хворих

Особливості ортопедичного лікування зубів і зубних рядів у дітей і підлітків

Характер порушень при травмах зубів і щелеп у дітей, особливості їх ортопедичного лікування

Морфофункціональні зміни зубощелепного апарату при вроджених вадах розвитку обличчя і щелеп. Стоматологічна реабілітація хворих

Порушення мовлення при патології прикусу, методи корекції

Методи і засоби профілактики зубощелепних аномалій та деформацій у різні вікові періоди

Особливості гігієни порожнини рота за наявності ортодонтичних конструкцій у порожнині рота

4. КОМПЕТЕНТНОСТІ, РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ І ПРАКТИЧНІ НАВИЧКИ.

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія», або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності

ЗК01. Знання основ законодавства України про охорону здоров'я та їх застосування у щоденній практиці.

ЗК02. Здатність до абстрактного мислення, пошуку, аналізу, синтезу, опрацювання інформації, зокрема з різних джерел та у взаємозв'язку зі своєю сферою діяльності.

ЗК03. Спроможність до самооцінки власних досягнень та підвищення їх рівня.

ЗК04. Спроможність усно і письмово спілкуватися державною мовою при заповненні медичної документації та спілкуванні з пацієнтами.

ЗК05. Уміння використовувати інформаційно-комунікаційні технології, володіння навичками роботи з комп'ютерною технікою.

ЗК06. Спроможність до критичного мислення, аналізу та вирішення ситуативних проблем в медичній практиці.

ЗК07. Дотримання деонтологічних норм у професійній діяльності (належна професійна поведінка).

ЗК08. Спроможність реалізувати систему знань і практичних умінь щодо

забезпечення здорового способу та безпеки власного життя і пацієнтів, сприяти усуненню його негативних впливів на здоров'я суспільства, сприяти підвищенню якості життєво важливих складових (вода, повітря, харчові продукти і т. д.).

ЗК09. Демонстрування соціальної активності та відповідальної громадянської позиції у лікарській діяльності.

ЗК10. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ЗК11. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

ЗК12. Спроможність діагностувати: визначати попередній, клінічний, остаточний, супутній діагноз, невідкладні стани.

ЗК13. Спроможність до визначення тактики, методів та надання екстреної медичної допомоги, домедичної допомоги за міжнародними протоколами.

ЗК14. Знати покази, протипокази, побічні дії препаратів які використовуються в лікарській практиці та побічну дію з боку препаратів, які приймаються пацієнтом системно.

Професійні компетентності.

ПК 01. Спроможність виконувати медичні та стоматологічні маніпуляції, відповідно до професійних стандартів.

ПК 02. Спроможність планувати та проводити заходи із профілактики захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

ПК 03. Спроможність до проектування процесу надання медичної допомоги: визначати діагноз, план, види та принципи лікування захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

ПК 04. Спроможність визначати раціональний режим праці, відпочинку, дієти у хворих при лікуванні захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

ПК 05. Спроможність визначати тактику ведення пацієнтів із захворюваннями органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої області з супутніми соматичними захворюваннями.

ПК 06. Спроможність проводити лікування основних захворювань органів і тканин ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

ПК 07. Спроможність до організації та проведення скринінгового обстеження в стоматології. ПК 08. Спроможність до організації і проведення реабілітаційних заходів та догляду у пацієнтів із захворюваннями органів ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

ПК 09. Вміння визначати тактику, методи та надавати екстрену медичну допомогу.

ПК 10. Вміння впроваджувати сучасні методи діагностики і лікування.

ПК 11. Спроможність вести нормативну медичну документацію.

Програмні результати навчання

ПРН1. Знати чинне законодавство та нормативні документи, що регламентують діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я.

ПРН2. Знати основи права в медицині; права, обов'язки та відповідальність лікаря-стоматолога; організацію стоматологічної допомоги.

ПРН3. Знати показники роботи лікувально-профілактичної установи, диспансерного нагляду та лікарського контролю.

ПРН4. Володіти сучасною класифікацією захворювань ротової порожнини та щелепно-лицевої ділянки.

ПРН5. Інтерпретувати та аналізувати пріоритетні технології, що застосовуються в сучасній стоматологічній практиці.

ПРН6. Володіти клінікою, профілактикою та діагностикою стоматологічних захворювань.

ПРН7. Демонструвати засоби індивідуального захисту від гострих респіраторних захворювань та особливо небезпечних інфекцій.

ПРН8. Поширювати форми і методи санітарної освіти серед населення.

ПРН9. Дотримуватись правил оформлення медичної документації.

ПРН10. Володіти передовими інформаційними та Інтернет-технологіями.

ПРН11. Вивчати сучасну наукову літературу та науково-практичну періодику за фахом, методи її аналізу та узагальнення.

Практичні навички/компетентності

Курс 1 Терапевтична стоматологія

Навчальна мета Розуміти принципи організації стоматологічної допомоги, знати і виконувати обстеження стоматологічного хворого, вміти визначати діагноз, проводити лікування та профілактику захворювань зубів, пародонта і слизової оболонки порожнини рота у дорослих, відповідно до професійних стандартів.

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, медичних процедур (за можливості визначення)
1	Оцінка стану м'яких тканин щелепно-лицевої області, лімфатичних і слинних залоз, твердих тканин зуба, пародонта і слизової оболонки порожнини рота у дорослих	С	120
2	Електроодонтодіагностика	С	20
3	Визначення індексів гігієни порожнини рота	С	35
4	Пародонтальні діагностичні проби та індекс кровоточивості при зондуванні	С	20
5	Спеціальні методи дослідження: – ортопантомографія – контактна рентгенографія – радіовізіографія – 3Дрентгенографія – апекслокація – цитологічне дослідження	С	15
6	Препарування каріозних порожнин	С	60
7	Відновлення зубів з каріозними порожнинами усіх класів	С	60
8	Лікування пульпіту вітальним методом	В	10
9	Лікування пульпіту девітальним методом	С	5
10	Лікування різних форм періодонтиту	В	5
11	Інструментальна обробка кореневих каналів	С	35
12	Обтурація кореневих каналів	В	35
13	Видалення зубного нальоту, зубного каменю (механічним та апаратним методом)	С	50
14	Місцеве терапевтичне лікування захворювань пародонта	В	20
15	Навчання гігієні порожнини рота	С	20

16	Лікування захворювань слизової оболонки порожнини рота, губ та язика	В	5

Курс 2 Дитяча стоматологія

Навчальна мета Розуміти морфофункціональні особливості структури тканин порожнини рота у дітей, вміти виконати клінічне стоматологічне обстеження дітей різного віку, визначати діагноз, проводити лікування і здійснювати профілактику хвороб твердих тканин зубів, пародонта і слизової оболонки порожнини рота у дітей згідно сучасних рекомендацій.

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, медичних процедур (за можливості визначення)
1	Оцінка стану м'яких тканин обличчя, лімфатичних і слинних залоз, твердих тканин зуба, пародонта і слизової оболонки порожнини рота у дітей	С	120
2	Визначення гігієнічних і пародонтальних індексів	С	50
3	Препарування каріозних порожнин	С	60
4	Інструментальна обробка корневих каналів	В	25
5	Обтурація корневих каналів	В	25
6	Пломбування каріозних порожнин усіх класів	С	60
7	Ремінералізуюча терапія	С	30
8	Закриття фісур герметиком	С	20
9	Навчання правилам гігієни порожнини рота	С	60
10	Лікування пульпіту в зубах із незавершеним формуванням кореня	В	5
11	Лікування періодонтиту в зубах із незавершеним формуванням кореня	В	5
12	Лікування пульпіту консервативним методом	В	5
13	Лікування пульпіту вітальним методом	В	5
14	Проведення професійної гігієни порожнини рота	С	20

15	Місцеве терапевтичне лікування захворювань пародонта	В	10
16	Лікування стоматитів	В	5

Курс 3. Щелепно-лицева хірургія (в т. ч. дитяча)

Навчальна мета Знати топографічну анатомію щелепно-лицевої ділянки, вміти виконувати обстеження хворого з хірургічними стоматологічними захворюваннями та травмами щелепно-лицевої ділянки, різні види місцевого знеболювання, вміти надати невідкладну допомогу при гострих запальних процесах одонтогенної етіології, травматичних пошкодженнях, кровотечах щелепно-лицевої ділянки, провести диференційну діагностику й визначити показання до госпіталізації при ускладненнях гнійно-запальних хвороб одонтогенної етіології, специфічних запальних процесах, пухлинах і пухлиноподібних утворах кісток, м'яких тканин у щелепно-лицевій ділянці.

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, медичних процедур (за можливості визначення)
1	Оцінка стану м'яких тканин обличчя, лімфатичних і слинних залоз, твердих тканин зуба, пародонта і слизової оболонки порожнини рота у дорослих і дітей	С	120
2	Рентгенологічні методи дослідження: – ортопантомографія – контактна рентгенографія – радіовізіографія – 3D рентгенографія	С	20
3	Забір матеріалу (мазків і біоптатів) для цитологічного і патоморфологічного досліджень	С	5
4	Визначення чутливої рецепції тканин і органів щелепно-лицевої ділянки	С	5
5	Місцеве знеболювання щелепно-лицевої ділянки	С	100
6	Видалення зубів типовим методом	С	65
7	Видалення зубів атиповим методом	А	10

8	Видалення тимчасових і постійних зубів у дітей	С	50
9	Хірургічне лікування захворювань тканин пародонта	А	5
10	Пластика вуздечки губ, язика, вестибулопластика	А	5
11	Асистування при хірургічних операціях у щелепно-лицевому стаціонарі	А	2
12	Розтин абсцесу і флегмони	А	5
13	Розтин слизової оболонки при перикоронариті	С	5
14	Зупинка кровотечі при травмах	С	2
15	Зупинка кровотечі з лунки видаленого зуба	С	5
16	Накладання і зняття шин при переломах щелеп	В	2
17	Вправлення вивиху скронево-нижньощелепного суглоба	С	2
18	Застосування транспортних шин згідно з показаннями	В	1
19	Надання невідкладної допомоги при непритомності, шокові, колапсі	С	10

Курс 4 Ортопедична стоматологія

Навчальна Розуміти функціональну анатомію зубощелепної системи, **мета** біомеханіку жувального апарату, функціональну перебудову жувальної системи, вміти провести клінічне обстеження стану зубощелепної системи, вміти провести ортопедичні методи лікування дефектів коронок зубів, зубних рядів, захворювань тканин пародонта, висково-нижньощелепного суглоба нескладними конструкціями зубних протезів.

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, медичних процедур (за можливості визначення)
1	Оцінка стану м'яких тканин обличчя, лімфатичних і слинних залоз, твердих тканин зуба, пародонта і слизової оболонки порожнини рота	С	25
2	Спеціальні методи дослідження: - ортопантомографія - 3D рентгенографія - гальванометрія та ін.	С	5
3	Зняття відбитків щелеп	С	25

4	Усунення травматичної оклюзії при хворобах пародонта, вибіркоче пришлифування зубів	A	10
5	Накладання тимчасових шин	B	5
6	Підготовка коронок зубів до протезування	C	10
7	Препарування зуба під вкладку і моделювання її	C	5
8	Визначення класу дефекту зубних рядів	C	25
9	Визначення жувальної ефективності за Агаповим М. І.	C	25
10	Припасування і фіксація коронок	C	10
11	Припасування і фіксація вінірів	B	5
12	Визначення стану прикусу	C	25
13	Визначення особливостей оклюзії	C	10
14	Оцінка рухів нижньої щелепи	C	10
15	Виконання клінічних функціональних проб	C	10
16	Моделювання куксової вкладки і подальша її фіксація	B	5
17	Корекція незнімних і знімних ортопедичних конструкцій	C	10
18	Зняття коронок	C	10

Курс 5 Ортодонтія

Навчальна мета	Розуміти морфологічну і функціональну характеристики фізіологічного прикусу, вміти визначити діагноз аномалії розвитку зубів та прикусу, деформації щелеп, вміти проконсультувати батьків та надати доцільну інформацію щодо факторів ризику розвитку ортодонтичної патології у дітей.

№	Перелік практичних навичок/компетентностей	Рівень оволодіння	Обов'язкова кількість маніпуляцій, медичних процедур (за можливості визначення)
1	Оцінка стану м'яких тканин обличчя, лімфатичних і слинних залоз, твердих тканин зуба, пародонта і слизової оболонки порожнини рота	C	20
2	Спеціальні методи дослідження: ортопантомографія 3D рентгенографія	C	5
3	Зняття відбитків щелеп	C	20
4	Оцінка стану прикусу	C	20
5	Усунення факторів ризику розвитку зубощелепних аномалій	C	5

6	Оцінка гігієнічного стану порожнини рота за наявності ортодонтчних конструкцій	С	5
7	Навчання пацієнтів правилам гігієни ротової порожнини і догляду за ортодонтчними конструкціями	С	5
8	Призначення корегувальної міогімнастики при зубо-щелепних аномаліях	А	5
9	Психотерапія для дітей і батьків під час ортодонтчного лікування	А	1
10	Соціальна консультація сім'ї ортодонтчного хворого	А	1
11	Визначення вад розвитку лицьового черепа	С	2
12	Оцінка показань і протипоказань до ортодонтчного лікування з урахуванням віку пацієнта	С	5
13	Проведення біометрії моделей щелеп	А	5
14	Призначення засобу функціональної корекції патології прикусу	А	5
15	Зішлифовування горбів тимчасових зубів	С	5
16	Фіксація ретейнера	А	2
17	Фіксація ланки еластичного ланцюжка	А	2
18	Корекція вимови	А	2

Рівень оволодіння: для кожної компетенції, практичної навички визначаються в кожному з діапазонів від «А» до «D»:

А: Має знання, описує .

В: Виконує, керує, демонструє під наглядом.

С: Виконує, керує, демонструє самостійно.

D: Вчить або контролює інших у виконанні, управлінні, демонстрації.

5. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Код курсу, розділу	Назва курсу	Всього годин	Вид заняття		
			Лекції	Семінари	Практичні заняття
1	Терапевтична стоматологія	132	8	28	96
2	Дитяча стоматологія	106	6	20	80
3	Хірургічна стоматологія	100	6	24	70
4	Ортопедична стоматологія	50	2	12	36
5	Ортодонтія	38	2	8	28
	ВСЬОГО	426	24	92	310
6	Додаткові програми	24			
7	Проміжна атестація	6			
8	Крок 3	6			
9	Атестація	6			
	ВСЬОГО	468			

*Примітка: 468 год – 15,6 кредитів ECTS.

6. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

КУРС “Терапевтична стоматологія”

1. Інфекційні ураження СОПР (сифіліс, кандидоз, туберкульоз) – 2 год.
2. Диференційна діагностика та вибір методу лікування пульпіту на основі патогенетичних особливостей різних форм запалення – 2 год.
3. Сучасні методи комплексної терапії періодонтитів, ускладнення та помилки – 2 год.
4. Загальні принципи лікування хворих з патологією тканин пародонта – 2 год.

ВСЬОГО – 8 год

Курс “Дитяча стоматологія”

1. Комплексна програма заходів щодо посилення профілактики стоматологічних захворювань та зміцнення здоров’я населення. Основи диспансеризації – 2 год.
2. Загальна характеристика захворювань пародонта у дітей та підлітків, фактори ризику їх виникнення. Основні симптоми і методи діагностики. Сучасні принципи комплексного лікування – 2 год.
3. Захворювання слизової оболонки порожнини рота у дітей – 2 год.

ВСЬОГО – 6 год.

Курс “Ортопедична стоматологія”.

1. Особливості ортопедичного лікування часткових дистально обмежених дефектів зубних рядів мостоподібними конструкціями – 2 год.

ВСЬОГО – 2 год.

Курс “Щелепно-лицева хірургія”

1. Диференціальна діагностика запальних захворювань щелепно-лицевої ділянки одонтогенної етіології – 2 год.
2. Сучасні методики діагностики новоутворів щелепно-лицевої ділянки – 2 год.
3. Профілактика, діагностика та лікування вроджених вад щелепно-лицевої ділянки у дітей 2 год.

ВСЬОГО: 6 год.

Курс “Ортодонтія”

1. Особливості діагностики зубо-щелепних аномалій у різні вікові періоди – 2 год.

ВСЬОГО: 2 год.

7. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
Курс: “Терапевтична стоматологія”

№	Вид заняття	Тема заняття
1.	СЕМ 2 год	Диференціальна діагностика пульпітів.
2.	СЕМ 2 год.	Помилки та ускладнення в діагностиці та лікуванні пульпіту.
3.	СЕМ 2 год	Особливості обстеження хворих на періодонтит. Сучасні методи діагностики.
4.	СЕМ 2 год.	Помилки та ускладнення в діагностиці та лікуванні періодонтиту. Прогноз лікування. Віддалені результати.
5.	СЕМ 2 год.	Диференційна діагностика некаріозних уражень зубів, що виникає після прорізування.
6.	СЕМ 2 год.	Помилки й ускладнення у застосуванні сучасних пломбувальних матеріалів.
7.	СЕМ 2 год.	Методи обстеження хворих з патологією тканин пародонта. Інструментальне обстеження. Визначення гігієнічних та пародонтологічних індексів, методика проведення та схема розрахунків. Лабораторні методи обстеження. Інтерпритація показників. Критерії постановки та формулювання діагнозу.
8.	СЕМ 2 год.	Диференційна діагностика захворювань тканин пародонту. Помилки у діагностиці та лікуванні хворих із патологією тканин пародонта.
9.	СЕМ 2 год	Принципи комплексного лікування захворювань тканин пародонта. Принципи медикаментозного лікування хвороб пародонта. Фармакотерапія дистрофічно-запальних захворювань тканин пародонта.
10.	СЕМ 2 год	Прояви на СОПР при інтоксикаціях солями важких металів (ртуть, вісмут, свинець). Клініка, діагностика, тактика стоматолога.
11.	Сем 2 год.	Механічна, хімічна та фізична травма СОПР. Дія мікро струмів на СОПР. Променеві ураження щелепно-лицевої ділянки.
12.	Сем. 2 год.	Зміни на СОПР при гострих інфекційних захворюваннях (скарлатина, кір, дифтерія, грип, ящур, інфекційний мононуклеоз). Клініка, діагностика, місцеві втручання при комплексному лікуванні хворих.
13.	СЕМ 2 год.	Зміни на СОПР при патології червоного ростка крові. Клініка, діагностика, тактика стоматолога.
14.	СЕМ 2 год.	Вірусні захворювання. ВІЛ-інфекція. СНІД. Прояви на СОПР. Клініка, діагностика, лікування. Профілактика СНІДу в діяльності стоматолога.
		Всього – 28 год.

Курс “Дитяча стоматологія”

1.	Сем. 2 год.	Особливості діагностики стоматологічних захворювань у дітей різного віку.
2.	Сем. 2 год.	Морфофункціональні особливості будови органів щелепно-лицьової ділянки у дітей різного віку. Фактори ризику та прогнозування карієсу у дітей різного віку.
3.	СЕМ 2 год	Патогенетичні основи лікування карієсу в віковому аспекті залежно від ступеню активності карієсу.
4.	Сем. 2 год.	Особливості ендодонтичного лікування пульпітів тимчасових та постійних зубів у дітей.
5.	СЕМ 2 год	Помилки та ускладнення в діагностиці та лікуванні пульпітів тимчасових та постійних зубів у дітей.
6.	Сем. 2 год.	Диференційна діагностика пульпітів тимчасових та постійних зубів у дітей.
7.	Сем. 2 год.	Структура захворюваності, особливості клініки і діагностики хвороб пародонта у дітей.
8.	СЕМ 2 год.	Помилки в діагностиці та лікуванні дітей із патологією тканин пародонта.
9.	Сем. 2 год.	Помилки та ускладнення в діагностиці та лікуванні захворювань СОРП.
10.	Сем. 2 год.	Форми та методи диспансеризації дітей у стоматолога. Показники ефективності.
		Всього – 20 год.

Курс “Ортопедична стоматологія”

1.	СЕМ 2 год	Оклюзія її види та фактори. Діагностика оклюзійних порушень.
2.	СЕМ 2 год	Відновлення дефектів коронок зубів вкладками і вінірами.
3.	СЕМ 2 год	Застосування куксових та штифтових конструкцій при відновленні повного дефекту коронки зуба
4.	СЕМ 2 год	Особливості підготовки порожнини рота до протезування.
5.	СЕМ 2 год	Помилки та ускладнення протезування знімними протезами.
6.	СЕМ 2 год	Принципи і методи ортопедичного лікування і профілактики хвороб СНСЦ
		Всього – 12 год.

Курс: Ортодонтія

1.	СЕМ. 2 год.	Морфофункціональна характеристика патологічних видів прикусу залежно від віку
2.	СЕМ. 2 год.	Особливості діагностики зубощелепних аномалій у різні вікові періоди (клінічний метод, біометрія діагностичних моделей щелеп, рентгенологічні методи діагностики, фото- та антропометрія, функціональні методи).
3.	СЕМ.2год.	Принципи лікування аномалій прикусу.
4.	СЕМ. 2	Організація первинної профілактики зубощелепно-лицьових

год.	аномалій і деформацій. Профілактика зубощелепно-лицьових аномалій і деформацій у різні вікові періоди.
	Всього – 8 год.

Курс “Щелепно-лицева хірургія”

1.	СЕМ 2 год	Операція видалення зуба. Етапи загоєння лунки.
2.	СЕМ 2 год	Запальні хвороби одонтогенної етіології.
3.	СЕМ 2 год	Запальні хвороби не одонтогенної етіології.
4.	СЕМ 2 год	Одонтогенний і риногенний гайморит. Методи діагностики. Диференційна діагностика.
5.	СЕМ 2 год	Диференційна діагностика специфічних запальних процесів у щелепно-лицевій ділянці.
6.	СЕМ 2 год	Ускладнення травматичних пошкоджень щелепно-лицьової ділянки.
7.	СЕМ 2 год	Диференційна діагностика пухлин подібних новоутворень м'яких тканин та щелеп.
8.	СЕМ 2 год	Диференційна діагностика доброякісних пухлин слинних залоз
9.	СЕМ 2 год	Меланома. Види. Клініка. Лікування.
10.	СЕМ 2 год	Сучасні методи діагностики новоутворів щелепно-лицьової ділянки
11.	СЕМ 2 год	Ускладнення під час та після проведення операції дентальної імплантації
12.	СЕМ 2 год	Профілактика природжених вад розвитку щелепно-лицьової ділянки у дітей
		Всього – 24 год.

Курс „ Додаткові програми”

1.	СЕМ 2 год	Антибактеріальна терапія захворювань зубо-щелепної системи. Обґрунтування застосування антибіотиків у стоматології. Найбільш ефективні представники. Способи застосування та дози.
2.	СЕМ 2 год	Клінічна імунологія та алергологія. Читання імунограми. Імунотерапія у стоматології. Імуномодулятори, імуностимулятори, імуносупресори.
3.	СЕМ 2 год	Системи для імплантології та остеointegraції. Матеріали для кісткової пластики.
4.	СЕМ 2 год	Стоматологічне обладнання.
5.	СЕМ 2 год	Асептика та антисептика у стоматології. Методи захисту медичного персоналу від інфекції. Стерилізація інструментарію.
6.	СЕМ 2 год	Шляхи попередження інфікування пацієнтів : Гепатит А, В, С, СНІД, сифіліс, туберкульоз, вірусні інфекції..
7.	СЕМ 2 год	Методи, засоби, дезінфекційні середники, призначення способи застосування.
8.	СЕМ 2 год	Клінічні прояви та невідкладна допомога при непритомності, колапсі, епілептичному припадку. Причини, прояви та невідкладна допомога при інфекційному та кардіогенному шоці.

		Діагностика та невідкладна допомога при комах (гіпо-, гіперглікемічній). Ознаки клінічної смерті.
9.	СЕМ 2 год	Діагностика та інтенсивна терапія невідкладних станів. Проведення інтенсивної терапії та реанімаційних заходів при травмах та запальних процесах ЩЛД. Методика непрямого масажу серця і штучної вентиляції легень.
10.	СЕМ 2 год	Актуальні питання організації медичного забезпечення військ воєнного та мирного часу.
11.	СЕМ 2 год	Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення Збройних сил України.
12.	СЕМ 2 год	Медична служба оперативних об'єднань.
		Всього: 24 год.

8. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Курс: “Терапевтична стоматологія”

№	Вид заняття	Тема заняття
1.	ПЗ 2 год.	Структура терапевтичного стоматологічного відділення, кабінету. Обладнання, інструментарій, витратні матеріали.
2.	ПЗ 2 год.	Етіологія і патогенез карієсу зубів. Класифікація карієсу зубів. Клініка гострого карієсу зубів. Морфофункціональні особливості тканин зуба при карієсі.
3.	ПЗ 2 год.	Клініка хронічного карієсу зубів.
4.	ПЗ 2 год.	Оперативне лікування карієсу зубів. Препарування порожнини зуба. Накладання пломби.
5.	ПЗ 2 год.	Етіологія і патогенез пульпітів. Класифікація пульпітів. Клініка гострих форм пульпітів. Клініка хронічних форм пульпітів.
6.	ПЗ 2 год.	Обґрунтування вибору методу лікування пульпітів. Методи збереження життєздатності пульпи.
7.	ПЗ 2 год.	Сучасні методи ендодонтичного лікування. Матеріали для інструментальної обробки кореневих каналів. Техніка “Step-Back”, Step-Down”, Crown-Down”
8.	ПЗ 2 год.	Медикаментозна обробка кореневих каналів: анестетики, антисептики, препарати для зупинки кровотечі, препарати для розкриття та розширення кореневих каналів.
9.	ПЗ 2 год.	Матеріали для постійного пломбування кореневих каналів. Методи проведення пломбування кореневих каналів. Прогноз лікування.
10.	ПЗ 2 год.	Класифікація періодонтитів. Етіологія і патогенез періодонтитів.
11.	ПЗ 2 год.	Клініка, діагностика гострих форм періодонтитів.
12.	ПЗ 2 год.	Клініка, діагностика хронічних форм періодонтитів.
13.	ПЗ 2 год.	Лікування гострих форм періодонтитів. Етапи лікування. Методи та матеріали для пломбування кореневих каналів.
14.	ПЗ 2 год.	Лікування хронічних форм періодонтитів. Етапи лікування.

		Методи та матеріали для пломбування кореневих каналів.
15.	ПЗ 2 год.	Роль і місце фізичних методів в лікуванні періодонтиту.
16.	ПЗ 2 год.	Некаріозні ураження зубів, що виникають після прорізування зубів. Клініка, діагностика (клиноподібний дефект, ерозія та некроз твердих тканин зуба, підвищене стирання зубів).
17.	ПЗ 2 год.	Сучасні методи лікування некаріозних уражень зубів, профілактика, методи попередження виникнення.
18.	ПЗ 2 год.	Стоматологічні пломбувальні матеріали, класифікація, загальна характеристика, вимоги до них, покази до застосування. Матеріали для пов'язок та тимчасових пломб. Матеріали для ізолюючих прокладок. Лікувальні прокладки. Рідини для медикаментозної обробки порожнин.
19.	ПЗ 2 год.	Стоматологічні цементами: цинк-фосфатні, полікарбоксилатні, склоіономерні. Показання до застосування.
20.	ПЗ 2 год.	Техніка пломбування склоіономерними цементами. Закритий та відкритий „сандвіч”. Методика попередження абфракційного ефекту композитів.
21.	ПЗ 2 год.	Особливості підготовки порожнини зуба під пломбування композитним матеріалом. Фотополімеризатори. Види. Переваги застосування. Негативні властивості.
22.	ПЗ 2 год.	Реставрація і реконструкція зубів і зубних рядів сучасними склоіономерними і композитними матеріалами.
23.	ПЗ 2 год.	Бондингові системи для емалі та дентину. Адгезивна техніка реставрації. Особливості підбору кольору пломбувального матеріалу. Засоби для фінішної обробки пломб.
24.	ПЗ 2 год.	Металеві пломбувальні матеріали, позитивні та негативні властивості. Срібні амальгами II та III поколінь. Показання до використання. Техніка пломбування. Тестування по розділу “Пломбувальні матеріали”.
25.	ПЗ 2 год.	Систематика та епідеміологія захворювань тканин пародонта. Етіологія і патогенез.
26.	ПЗ 2 год.	Клініка, діагностика катарального та гіпертрофічного гінгівіта і папіліта. Особливості лікування. Профілактика.
27.	ПЗ 2 год.	Клініка, діагностика виразкового гінгівіта. Особливості лікування. Профілактика.
28.	ПЗ 2 год.	Пародонтит локальний. Клініка, діагностика, лікування. Хронічний генералізований пародонтит початкового та першого ступеня - клініка та діагностика.
29.	ПЗ 2 год.	Клініка, діагностика хронічного генералізованого пародонтита II ступеня важкості.
30.	ПЗ 2 год.	Клініка, діагностика хронічного генералізованого пародонтита III ступеня важкості та генералізованого пародонтиту в стадії загострення.
31.	ПЗ 2 год.	Пародонтоз - клініка, діагностика. Лікування пародонтозу.

		Пародонтоми - клініка, діагностика.
32.	ПЗ 2 год.	Ідіопатичні ураження тканин пародонта. Класифікація, етіологія, патогенез, клініка, діагностика.
33.	ПЗ 2 год.	Методи зняття зубних відкладень. Фізіотерапевтичні методи лікування хворих з патологією пародонта. Роль і місце тимчасового шинування та лікувальних пов'язок в пародонтології.
34.	ПЗ 2 год.	Результати лікування захворювань тканин пародонта. Ускладнення лікарської терапії у стоматологічній практиці.
35.	ПЗ 2 год.	Клінічні та лабораторні методи обстеження слизової оболонки. Методи оцінки імунологічного статусу хворих із ураженням слизової оболонки.
36.	ПЗ 2 год.	Прояви на СОПР інтоксикацій організму солями важких металів (ртуть, свинець, вісмут). Клініка, діагностика, тактика стоматолога.
37.	ПЗ 2 год.	Мікотичні ураження СОПР. Клініка, діагностика, тактика лікаря-стоматолога. Схема лікування, прогноз.
38.	ПЗ 2 год.	Хейліти. Клініка, діагностика.
39.	ПЗ 2 год.	Алергічні захворювання (реакція миттєвого і сповільненого типу). Багатоформна ексудативна еритема. Причини, клініка, діагностика, лікування та профілактика. Особливості прояву на СОПР – клініка, діагностика, лікування.
40.	ПЗ 2 год.	Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит та синдром Бехчета – діагностика, лікування та профілактика.
41.	ПЗ 2 год.	Зміни на СОПР при патології білого ростка крові. Клініка, діагностика, тактика стоматолога.
42.	ПЗ 2 год.	Зміни слизової оболонки рота при системних хворобах і хворобах обміну. Зміни слизової оболонки рота при дерматозах з аутоімунним компонентом (пухирчатка, пемфігоїд, червоний плесканий лишай, червоний вовчак, хвороба Дюринга).
43.	ПЗ 2 год.	Прояви на СОПР сифілісу та туберкульозу. Гінгівостоматит Венсана. Клініка, діагностика, тактика стоматолога.
44.	ПЗ 2 год.	Зміни на СОПР при патології серцево-судинної, ендокринної систем та органів шлункового тракту. Неврогенні ураження ЩЛД.
45	ПЗ 2 год.	Передракові захворювання слизової оболонки рота і червоної облямівки губ. Лейкоплакія. Клініка, діагностика, тактика стоматолога.
46	ПЗ 2 год.	Тестування по розділу „Захворювання слизової оболонки”
47	ПЗ 2 год.	Ультразвук у стоматології. Апарати для лікування захворювань пародонта. Лазери у стоматології. Можливості сучасних лазерів у терапевтичній стоматології. Електрооднотометрія. Сучасна апаратура. Техніка проведення.
48	ПЗ 2 год.	Постійне електричне поле високої напруги. УЗ-терапія. Лазеротерапія. Магнітне поле постійної і низької частоти в стоматології. Бальнеотерапія.
		Всього – 96 год.

Курс “Дитяча стоматологія”

1.	ПЗ 2 год.	Методи обстеження при стоматологічних захворюваннях у дітей: методи дослідження кісткової тканини щелепно-лицевої ділянки, імунологічні методи обстеження.
2.	ПЗ 2 год	Значення факторів ризику в розвитку каріозного процесу у дітей різного віку. Карієс зубів у дітей. Класифікація. Методи діагностики. Особливості карієсу у дітей в тимчасових і постійних зубах.
3.	ПЗ 2 год.	Знеболювання в дитячій стоматології. Показання, методика проведення. Медикаментозні середники. Дозування. Допомога дітям під час невідкладних станів, що виникли на прийомі у лікаря-стоматолога (асфіксія, анафілактичний шок, зупинка серця). Клінічні прояви і надання невідкладної допомоги дітям при обмороці та колапсі.
4.	ПЗ 2 год.	Пломбувальні матеріали для відновлення анатомічно-фізіологічної цілісності зубів у дітей. Вимоги до них, види матеріалів, техніка пломбування.
5.	ПЗ 2 год.	Особливості оперативного лікування карієсу у дітей в тимчасових і постійних зубах залежно від віку дитини. Неоперативне лікування карієсу зубів у дітей: ремінералізуюча терапія – лікувальні засоби, методика.
6.	ПЗ 2 год.	Помилки та ускладнення при діагностиці та лікування карієсу зубів у дітей.
7.	ПЗ 2 год.	Топографо-морфологічні особливості системи кореневих каналів постійних та тимчасових зубів у різні вікові періоди. Структура та функції пульпи постійних та тимчасових зубів.
8.	ПЗ 2 год	Інструменти та методи розкриття пульпової камери, пошук кореневих каналів. Інструментальна обробка кореневих каналів.
9.	ПЗ 2 год.	Пульпіт тимчасових зубів. Етіологія та патогенез. Класифікація. Клінічна симптоматика.
10.	ПЗ 2 год.	Загальні схеми лікування пульпіту постійних та тимчасових зубів у дітей. Вибір кореневих пломбувальних матеріалів для заповнення каналів при лікуванні тимчасових і постійних зубів у різні вікові періоди.
11.	ПЗ 2 год.	Структура та функції періодонта. Етіологія та патогенез періодонтиту тимчасових та постійних зубів у дітей.
12.	ПЗ 2 год.	Періодонтит тимчасових зубів у дітей в різні вікові періоди, класифікація, особливості клінічного перебігу, методи обстеження.
13.	ПЗ 2 год.	Періодонтит постійних зубів у дітей в різні вікові періоди, класифікація, особливості клінічного перебігу, методи обстеження.
14.	ПЗ 2 год	Лікування гострого періодонтиту, хронічного періодонтиту тимчасових зубів. Лікування періодонтиту постійних зубів Вибір методу лікування періодонтиту постійних та тимчасових зубів у дітей. Прогноз лікування.

15.	ПЗ 2 год	Помилки, ускладнення діагностики і лікування пульпітів та періодонтитів у дітей. Методи та засоби їх усунення.
16.	ПЗ 2 год.	Некаріозні ураження твердих тканин зубів у дітей. Етіологічні фактори. Генетично детерміновані ураження твердих тканин зубів. Спадкові синдроми. Методи обстеження. Діагностика.
17.	ПЗ 2 год.	Клінічні ознаки, лікування та профілактика некаріозних уражень твердих тканин зубів у дітей .
18.	ПЗ 2 год.	Анатомічні та морфологічні особливості будови тканин пародонта у дітей. Етіологія і патогенез ураження тканин пародонта у дітей.
19.	ПЗ 2 год.	Захворювання тканин пародонта у дітей. Нозологія, методи обстеження, клініка, діагностика.
20.	ПЗ 2 год	Гінгівіт, пародонтит. Клініка. Ступені важкості. Перебіг. Діагностичні критерії. Прогноз лікування.
21.	ПЗ 2 год	Генералізований пародонтит. Прогресуючий перебіг. Абсцедування. Клініка. Ступені важкості. Діагностичні критерії. Прогноз лікування.
22.	ПЗ 2 год.	Ідіопатичні хвороби з прогресуючим лізисом тканин – пародонтоліз.
23.	ПЗ 2 год	Диференціальна діагностика захворювань пародонта у дітей
24.	ПЗ 2 год	Особливості будови слизової оболонки ротової порожнини у дитячому віці. Класифікація хвороб слизової оболонки. Пошкодження слизової оболонки ротової порожнини у дітей.
25.	ПЗ 2 год	Вірусні хвороби слизової оболонки ротової порожнини у дітей. Гострий герпетичний стоматит у дітей. Клініка, діагностика, лікування.
26.	ПЗ 2 год	Рецидивуючий герпетичний стоматит. Коксаківірусний стоматит. Вірусні папіломи. Прояви гострих вірусних захворювань на слизовій.
27.	ПЗ 2 год.	Грибкові ураження слизової оболонки ротової порожнини у дітей.
28.	ПЗ 2 год	Алергічні хвороби слизової оболонки ротової порожнини у дітей: набряк Квінке, багатоформна ексудативна еритема, хронічний рецидивуючий афтозний стоматит.
29.	ПЗ 2 год	Інфекційні захворювання, які супроводжуються ураженнями слизової оболонки порожнини рота: вітряна віспа, кір, інфекційний мононуклеоз, гострі респіраторні вірусні захворювання, краснуха, скарлатина, коклюш, дифтерія.
30.	ПЗ 2 год	Ураження слизової оболонки ротової порожнини у дітей при захворюваннях ендокринної системи, захворюваннях крові, хворобах органів травлення, гіповітамінозах, спадкових синдромах.
31.	ПЗ 2 год	Ураження слизової оболонки ротової порожнини у дітей при специфічних захворюваннях: гонорея, сифіліс, туберкульоз, СНІД.
32.	ПЗ 2 год	Аномалії та захворювання язика. Хейліти. Зміни слизової оболонки при системних захворюваннях.
33.	ПЗ 2 год	Диспансеризація. Організація планової санації. Принципи і методи проведення санації у дітей. Порівняльна цінність загальної дворазової санації у залежності від ступеня активності карієсу.
34.	ПЗ 2 год.	Методика, мета та роль епідеміологічного обстеження дітей у

		стоматолога.
35.	ПЗ 2 год	Предмети догляду за порожниною рота. Способи чищення зубів різними предметами гігієни. Засоби індивідуальної гігієни.
36.	ПЗ 2 год	Сучасні методи і засоби профілактики захворювань твердих тканин зубів, пародонту та зубо-щелепних аномалій у дітей.
37.	ПЗ 2 год	Оцінка ефективності профілактики захворювань зубів, пародонту та зубо-щелепних аномалій у дітей.
38.	ПЗ 2 год	Обґрунтування застосування фізіотерапевтичних засобів лікування в дитячій стоматології.
39.	ПЗ 2 год	Оцінка гігієни порожнини рота. Значення гігієнічного виховання в ефективності впровадження профілактики. Психологія у дитячій стоматології, ортодонтії. Відношення до стоматологічного та ортодонтичного лікування дітей та батьків.
40.	ПЗ 2 год	Санітарно-освітня робота.
		Всього – 80 год.

Курс “Ортопедична стоматологія”

1.	ПЗ 2 год.	Функціональна анатомія зубощелепної системи у дорослих та дітей. Біомеханіка жувального апарату. Функціональна перебудова зубощелепної системи при патології та після ортопедичного лікування.
2.	ПЗ 2 год.	Особливості обстеження зубощелепної системи в ортопедичній стоматології.
3.	ПЗ 2 год.	Ортопедичні методи в комплексному лікуванні захворювань тканин пародонта. Удосконалені технології виготовлення ортопедичних конструкцій. вибіркоче прищліфування зубів як метод профілактики та лікування захворювань пародонта.
4.	ПЗ 2 год.	Особливості відновлення дефектів коронок зубів вкладками та вінірами. Методи виготовлення. Клініка дефектів коронок зубів та особливості їх відновлення штучними коронками.
5.	ПЗ 2 год	Ортопедичне лікування при повному дефекті коронок зубів. (штифтові та куксові конструкції)
6.	ПЗ 2 год	Основні та допоміжні матеріали, які використовують у ортопедичній стоматології та зуботехнічному матеріалознавстві.
7.	ПЗ 2 год.	Особливості підготовки порожнини рота до протезування в залежності від вибору конструкції. Надання невідкладної допомоги в ортопедичній стоматології
8.	ПЗ 2 год	Особливості ортопедичного лікування часткових дистально обмежених дефектів зубних рядів мостоподібними конструкціями.
9.	ПЗ 2 год	Особливості ортопедичного лікування у разі часткової відсутності зубів знімними протезами. Механізми адаптації до них. Корекція протезів.

10.	ПЗ 2 год.	Особливості ортопедичного лікування у разі повної відсутності зубів. Методи виготовлення знімних протезів. Механізм адаптації до знімних протезів. Корекція протезів.
11.	ПЗ 4 год	Етіологія, патогенез, клініка, діагностика уражень скронево-нижньощелепного суглоба. Нозологічна класифікація.
12.	ПЗ 4 год	Особливості клініки, діагностики та ортопедичного лікування у разі патологічного стирання зубів. Ортопедичні втручання у разі зубощелепних деформацій.
13.	ПЗ 4 год	Особливості щелепно-лицьового протезування і підготовки хворих до цих втручань. Стоматологічна реабілітація пацієнтів.
14.	ПЗ 4 год	Особливості догляду за ортопедичними конструкціями та гігієна ротової порожнини під час користування ними.
		Всього – 36 год.

Курс: Ортодонтія

1.	ПЗ 2 год.	Організація ортодонтичної допомоги дітям та підліткам, дорослим. Головні епідеміологічні та статистичні показники. Диспансеризація у ортодонтії.
2.	ПЗ 2 год.	Морфологічна і функціональна характеристика фізіологічного прикусу у різні вікові періоди.
3.	ПЗ 2 год.	Сучасні уявлення про чинники і патогенез зубощелепно-лицьових аномалій. Морфофункціональна характеристика патологічних видів прикусу залежно від віку.
4.	ПЗ 2 год.	Вікові аспекти етапів ортодонтичного лікування. Особливості клініки, лікування та профілактики патології прикусу в різні вікові періоди. Хірургічні методи підготовки до ортодонтичного лікування.
5.	ПЗ 4 год.	Особливості клініки, лікування та профілактики аномалій окремих зубів залежно від віку. Особливості клініки, лікування та профілактики сагітальних аномалій зубів у різні вікові періоди. Характер місцевих порушень при аномаліях форми зубних рядів, оцінка психосоматичного стану. Методи лікування і профілактики.
6.	ПЗ 4 год.	Особливості клініки, лікування і профілактики сагітальних аномалій прикусу в різні вікові періоди. Визначення характеру місцевих і загальних порушень при вертикальних аномаліях прикусу. Планування лікування залежно від віку пацієнта. Особливості клініки, лікування і профілактики трансверзальних аномалій прикусу залежно від віку.
7.	ПЗ 4 год.	Тактика ортодонтичного лікування підлітків і дорослих. Показання до використання еджуайз-техніки. Реабілітація хворих. Особливості ортопедичного лікування зубів і зубних рядів у дітей і підлітків. Характер порушень при травмах зубів і щелеп у дітей, особливості їх ортопедичного лікування.

8.	ПЗ 4 год.	Характер порушень при травмах зубів і щелеп у дітей, особливості їх ортопедичного лікування. Морфофункціональні зміни зубощелепного апарату при вроджених вадах розвитку обличчя і щелеп. Стоматологічна реабілітація хворих. Порушення мовлення при патології прикусу, методи корекції.
9.	ПЗ 4 год.	Методи і засоби профілактики зубощелепних аномалій та деформацій у різні вікові періоди. Особливості гігієни порожнини рота за наявності ортодонтичних конструкцій у порожнині рота. Тестування по курсу “Зубощелепні аномалії. Питання ортодонтії”.
		Всього – 28 год.

Курс “Щелепно-лицева хірургія”

1.	ПЗ 4 год.	Операція видалення зуба у дорослих та дітей.
2.	ПЗ 4 год.	Методи лікування та профілактики ускладнень операції видалення зуба. Ускладнення під час та після операції видалення зуба у дорослих та дітей.
3.	ПЗ 4 год.	Перелом коронки кореня, відлом альвеолярного паростка, післяекстракційні кровотечі.
4.	ПЗ 4 год.	Диференціальна діагностика запальних захворювань одонтогенної етіології : періодонтит, періостит, остеомієліт.
5.	ПЗ 4 год.	Диференціальна діагностика запальних захворювань неодонтогенної етіології: перікоронарит, абсцес, флегмона.
6.	ПЗ 4 год.	Ускладнення гнійно-запальних захворювань одонтогенної етіології.
7.	ПЗ 4 год.	Лімфаденіти, фурункули, карбункули. Бешиха, нома. Їх диференціальна діагностика, методи лікування.
8.	ПЗ 2 год.	Диференціальна діагностика одонтогенного та риногенного гайморитів
9.	ПЗ 2 год.	Методи лікування перфоративного гаймориту. Оперативне лікування. нориці гайморової порожнини.
10.	ПЗ 2 год.	Захворювання слинних залоз, їх діагностика, диференціальна діагностика, методи лікування.
11.	ПЗ 2 год.	Хірургічне лікування специфічних запальних процесів в щелепно-лицевій ділянці.
12.	ПЗ 2 год.	Методи диференціальної діагностики специфічних запальних процесів у щелепно-лицевій ділянці.
13.	ПЗ 2 год.	Диференціальна діагностика ушкоджень та захворювань скронево-нижньощелепного суглоба.
14.	ПЗ 2 год.	Реконструктивна та відновлююча хірургія. Методи операцій. Реконструкція коміркового відростка, синус-ліфтинг, пластика носа, пластика підборіддя.
15.	ПЗ 4 год.	Операції по встановленню імплантантів.
16.	ПЗ 4 год.	Хірургічні методи захворювань пародонта: відкритий кюретаж, гінгівотомія, гінгівоектомія, клаптева операція при пародонтиті).

17.	ПЗ 4 год	Клініка, діагностика, лікування невритів, парезів, паралічів, парестезій.
18.	ПЗ 2 год.	Невідкладна допомога при травматичних ушкодженнях м'яких тканин і кісток щелепно-лищевої ділянки.
19.	ПЗ 2 год.	Диференціальна діагностика невритів, парезів, паралічів, парестезій.
20.	ПЗ 2 год.	Диференціальна діагностика пухлин та пухлиноподібних утворів м'яких тканин щелепно-лищевої ділянки. Методи лікування.
21.	ПЗ 2 год.	Диференціальна діагностика пухлин та пухлиноподібних утворів кісток щелепно-лищевої ділянки.
22.	ПЗ 2 год.	Хірургічні методи лікування передраку слизової оболонки та шкіри. Прогноз лікування.
23.	ПЗ 2 год.	Діагностика злоякісних новоутворів шкіри обличчя, кісток щелепно-лищевої ділянки, слинних залоз. Клінічні прояви. Диференціальна діагностика. Методи лікування.
24.	ПЗ 2 год.	Амбулаторні операції на комірковому відростку (атипове видалення зуба, резекція верхівки кореня зуба, імплантація, реплантація, ампутація кореня, гемісекція, цистотомія, цистектомія).
25.	ПЗ 2 год.	Профілактика, діагностика і лікування вроджених вад розвитку щелепно-лищевої ділянки у дітей. Тестування по курсу.
		Всього - 70 год.

10. САМОСТІЙНА ПРАКТИЧНА РОБОТА

Не передбачено

10. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ТА ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Не передбачено

11. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Методи навчання дозволяють лікарям-інтернам оволодіти аналітико-діагностичними, предметно-спеціальними, інформаційно-комунікаційними та соціально-психологічними компетентностями.

Найпоширенішими методами навчання, які застосовують викладачі кафедри стоматології НУОЗ України імені П. Л. Шупика є:

- висвітлення проблемних питань на лекціях, які читаються із використанням мультимедійних презентацій;
- вирішення ситуаційних задач на заняттях, моделювання наближених до клініки ситуаційних завдань;
- обговорення та аналіз якості виконання маніпуляцій, проведених під час практичних занять;
- тестування на практичних заняттях (тести для вхідного та заключного рівня знань);
- відпрацювання практичних навичок у навчально-практичних центрах та

- клінічних залах у вільний від навчання час та консультації викладачів;
- залучення до індивідуальної наукової роботи;

12. ЗАСОБИ КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

12.1. Засоби проведення проміжної атестації

Засоби проведення поточного контролю рівня знань

Використовується усний чи письмовий контроль знань по питаннях теми заняття чи семінару та вирішення ситуаційних задач і тестів.

В період практичної діяльності проводиться клінічний розбір хворих (доповідає лікар-інтерн) та оцінюється якість виконання інтерном мануальних навичок при курації хворих.

Засоби проведення проміжної атестації

Проводиться в кінці очного циклу. При цьому перевіряється і рецензується якість ведення необхідної документації, аналіз даних щомісячних звітів по лікувальній роботі, ступінь засвоєння програми згідно індивідуального плану лікаря-інтерна.

Критерії оцінювання рівня знань

Контроль знань лікарів-інтернів проводять на кожному практичному занятті з опитуванням 100% присутніх та при проведенні проміжної атестації. Оцінка **«відмінно»** – лікар-інтерн вільно володіє матеріалом програми, вміє поставити діагноз, провести диференціальний діагноз та провести лікування стоматологічних захворювань. Оцінка **«добре»** – лікар-інтерн вільно володіє матеріалом програми, вміє діагностувати, проводить диференціальний діагноз та лікувати основні стоматологічні захворювання, але відповіді не є вичерпними. Оцінка **«задовільно»** – лікар-інтерн задовільно розуміє об'єм програми, спроможний відповідати на спрощені навісні питання, практичні навички. Оцінка **«незадовільно»** – знання лікаря-інтерна нижче вимог для «задовільно».

12.2. Засоби проведення кінцевої атестації та її форми

Форма кінцевої атестації рівня підготовки лікаря-інтерна (згідно наказу МОЗ України №140).

- практична частина державного іспиту (оцінка діяльності при курації хворого);
- тестування на комп'ютері (100 тестів). Тестування проводиться по тестах, затверджених МОЗ України;
- усна співбесіда по питаннях державних іспитів.

Іспит складається з оцінки практичних навичок та оцінки теоретичних знань. Оцінка **«відмінно»** – лікар-інтерн вільно володіє матеріалом програми, вміє поставити діагноз, провести диференціальний діагноз та провести лікування стоматологічних захворювань. Позитивні відповіді на комп'ютерному тестуванні складають 85-100%.

Оцінка **«добре»** – лікар-інтерн вільно володіє матеріалом програми, вміє діагностувати, проводить диференціальний діагноз та лікувати основні стоматологічні захворювання, але відповіді не є вичерпними. Лікар-інтерн відчуває складнощі лише у найважчих питаннях. Позитивні відповіді на

комп'ютерному тестуванні складають 70-84%.

Оцінка «задовільно» – лікар-інтерн задовільно розуміє об'єм програми, спроможний відповідати на спрощені навідні питання, практичні навички. Позитивні відповіді на комп'ютерному тестуванні складають 55-69%.

Оцінка «незадовільно» – знання лікаря-інтерна нижче вимог для «задовільно». Позитивні відповіді на комп'ютерному тестуванні складають до 54%.

13. ПОЛІТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладання на циклі інтернатури за фахом «Стоматологія» здійснюється відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті охорони здоров'я України імені П. Л. Шупика».

Перелік нормативних документів, на яких базується програма, рекомендована література, електронні ресурси: Наказ МОЗ України від 22 червня 2021 р. № 1254 «Про затвердження Положення про інтернатуру та вторинну лікарську (провізорську) спеціалізацію», Наказ Міністерства охорони здоров'я України 22 лютого 2019 року N 446 (у редакції наказу Міністерства охорони здоров'я України від 18 серпня 2021 року №1753), Наказ Міністерства охорони здоров'я України № 763 від 20.11.2006 р. «Про запровадження ліцензійного інтегрованого іспиту «Крок3.Стоматологія» як складової частини державної атестації лікарів-інтернів, які навчаються в інтернатурі за спеціальністю «Стоматологія».

Націлена на поглиблення теоретичних знань, а також вдосконалення і закріплення практичних умінь і навичок, необхідних для розв'язання складних задач і проблем у процесі подальшої професійної діяльності майбутніх лікарів зі спеціальності 221 Стоматологія. Сприяє розвитку соціальних навичок.

Дисципліна включає лекції, практичні заняття, самостійну та індивідуально-дослідницьку роботу лікарів-інтернів. На практичному занятті викладач проводить тестування вхідного та заключного рівня знань, організовує детальний розгляд окремих теоретичних питань навчальної дисципліни і формує вміння та навички їх практичного застосування, шляхом виконання практичних завдань. Для проведення практичних занять колективом кафедри створено методичні розробки для викладачів і методичні вказівки для лікарів-інтернів.

Для проведення практичних занять та самостійної роботи широко залучені навчальні приміщення, які наповнені сучасним обладнанням для діагностики та лікування стоматологічних захворювань:

- Навчальні лікувально-консультативні кабінети для практичних занять лікарів-інтернів № 412, 414, 419, 420, 421;
- Спеціалізований ортодонтичний кабінет № 401;
- Спеціалізований кабінет № 402;
- Спеціалізовані терапевтичні кабінети № 403, 404;
- Кабінет хірургічної пародонтології і імплантології № 407;
- Консультаційний кабінет № 410;
- Хірургічний кабінет (хірургічне відділення КНП «Київська стоматологія» , кабінет відноситься до кафедри стоматології);
- Фантомний клас;

- Лекційна аудиторія (приміщення для занять)

Відвідування занять є обов'язковим. Пропущені через хворобу заняття мають бути відпрацьовані упродовж 1 місяця в індивідуальному порядку з наданням довідки про хворобу. Пропущені заняття з неповажних причин повинні бути відпрацьовані впродовж 2 тижнів із наданням довідки-дозволу з ННПО на відпрацювання. Пропущені заняття з поважних причин (участь у конференції, олімпіаді, змаганнях тощо) слід відпрацювати впродовж 2 тижнів з наданням довідки-дозволу ННПО.

Відпрацювання лекцій проводиться у викладача, який читав лекцію, кожен день тижня після 14.00. По поважній причині – має бути наявний план лекції і написана лекція згідно плану. По неповажній причині – має бути наявний план лекції, написана лекція згідно плану, а також викладач проводить опитування по лекції. Умови та тривалість відпрацювання лекційного заняття обумовлюються лектором.

Відпрацювання практичних занять відбуваються на кафедрі стоматології згідно розробленого графіку у викладача, шляхом усного опитування чи перевірки письмових завдань із пропущеної теми.

Лікар-інтерн отримує залік лише за умови відпрацювання практичних занять та лекцій і отримання мінімального балу.

Лікар-інтерн повинен уникати будь-яких порушень академічної доброчесності: шахрайство, плагіат та інші.

Недопустимими є запізнення на заняття та пропуски без поважних причин; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час опитування чи виконання письмових завдань (якщо це не передбачено умовами завдання), плагіат. Списування під час письмової роботи заборонено (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої використовуються лише при он-лайн тестуванні. Заохочується активність, ініціативність, творчий підхід.

14. МЕТОДИЧНЕ ТА МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), плани практичних занять, завдання для самостійної роботи, питання, задачі, завдання або кейси для поточного та підсумкового контролю знань і вмінь здобувачів, програмне забезпечення тощо.

До всіх лекційних занять підготовлені мультимедійні презентації та методичні розробки лекцій.

До кожного практичного заняття підготовлено методичні розробки, алгоритми виконання практичних навичок, набір ситуаційних задач різного рівня складності.

15. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО ПРОМІЖНОЇ АТЕСТАЦІЇ

1. Діагностика оклюзії T-SCAN

2. Мета та завдання сучасної стоматології.
3. Проблеми сучасної стоматології в умовах конкуренції. Шляхи їх вирішення на практиці.
4. Система безперервного професійного розвитку (БПР) для лікарів.
5. Внесок науковців ІФНМУ з фаху терапевтичної стоматології у покращення стоматологічної терапевтичної допомоги населенню України.
6. Сучасні погляди на механізм біологічної дії озону, основні його ефекти. Схеми призначення озону, що застосовуються в стоматології та щелепно-лицьовій хірургії.
7. Класифікації спадкових уражень твердих тканин зуба. Генетичні механізми виникнення спадкових захворювань твердих тканин зуба.
8. Класифікації природжених некаріозних уражень твердих тканин зуба. Етіологічні фактори виникнення гіпоплазії і флюорозу.
9. Комплексна система профілактики стоматологічних захворювань у дітей.
10. Сучасні аспекти рентгенології в стоматології. Комп'ютерна томографія, її переваги та недоліки. Показання для обстеження.
11. Діагностика оклюзії T-SCAN. Клінічні прояви травматичної оклюзії
12. Раннє ортодонтичне лікування та профілактика ЗЩА
13. Кістковозаміщаючі матеріали в стоматології (аутогенний, аlogenний, ксеногенний, алопластичний кісткові матеріали). Основні характеристики
14. Osteoplastичні матеріали в стоматології, основні вимоги до них.
15. Особливості стоматологічного прийому пацієнтів в умовах пандемії.
16. Основні принципи реставраційних технологій. Аналіз сучасних композитних матеріалів, покази для їх використання і методи застосування в терапевтичній стоматології.
17. Класифікація сучасних стоматологічних пломбувальних матеріалів в залежності від призначення, хімічного складу, способу затвердіння.
18. Помилки та ускладнення при застосуванні сучасних пломбувальних матеріалів та технологій при виготовленні прямих реставрацій. Технічні прийоми, які застосовуються в процесі пломбування композитами і дозволяють запобігти полімеризаційній усадці.
19. Адгезія: поняття, види. Склад, мета використання адгезивних систем різних поколінь. Відмінності адгезивних систем для емалі та дентину. Кислотне травлення, кондиціонування: мета, методика, помилки та ускладнення.
20. Інноваційні методи діагностики та лікування доброякісних та злоякісних утворень на СОРП.
21. Трансплантація органів і тканин. Головний комплекс гістосумісності, РТПГ та РГПГ. Основні методи попередження відторгнення трансплантатів. Біологічні засади та методи трансплантації кісткових, хрящових тканин. Принципи і методи імплантації штучних конструкцій. Результати, ускладнення.
22. Системи та вплив способу ізоляції робочого поля на успіх реставрації.
23. Особливості стоматологічного прийому ВІЛ-інфікованих та хворих на СНІД. Алгоритм дій зі зниження ризиків інфікування медичного працівника.

24. Сучасні методи шинування зубів у пацієнтів із захворюванням тканин пародонту.
25. Основні принципи обстеження та прийому хворих із обтяженим алергологічним анамнезом.
26. Особливості обстеження дітей у стоматолога. Алгоритм обстеження.
27. Особливості ендодонтичного лікування при ускладненому карієсі у дітей залежно від стадії формування кореня. Апексогенез. Апексфікація.
28. Сучасні методи діагностики захворювань зубощелепної системи в ортопедичній стоматології.
29. Цифрові технології в ортопедичній стоматології.
30. Додаткові методи обстеження. Електроміографія, гнатодинамометрія - методики; жувальна сила, жувальна ефективність - статичні та динамічні методи їх визначення і практичне значення.
31. Підготовка та ортопедичне лікування в разі часткової втрати зубів, ускладненої деформацією зубних рядів.
32. Одноетапна імплантація. Показання до проведення. Методика оперативного втручання.
33. Протезування з опорою на імпланти. Види. Клінічні та лабораторні етапи виготовлення.
34. Заміщення дефектів зубних рядів бюгельними протезами. Показання та протипоказання до виготовлення бюгельних протезів. Конструктивні елементи бюгельних протезів та їх значення.
35. Алергічні реакції негайного (анафілактичний шок, набряк Квінке, кропивниця) та сповільненого (медикаментозна алергія, багатоформна ексудативна еритема, синдром Стівенса-Джонсона) типу, їх прояви у порожнині рота дітей різного віку. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

16. ПЕРЕЛІК ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ ДО КІНЦЕВОЇ АТЕСТАЦІЇ

РОЗДІЛ “Терапевтична стоматологія”

1. Організація стоматологічної допомоги населенню. Діючі нормативно-правові акти.
2. Організація роботи стоматологічної поліклініки, відділення, кабінету для дорослих. Медична етика та деонтологія у практичній діяльності лікаря-стоматолога.
3. Посадові обов'язки адміністративного і медичного персоналу стоматологічних відділень, кабінетів.
4. Основні кількісні та якісні показники діяльності стоматологічних кабінетів та відділень.
5. Критерії медико-економічної оцінки надання стоматологічної допомоги.
6. Класифікатор процедур у стоматології.
7. Облікова та звітна документація в стоматології. Форми звітності.
8. Організація невідкладної стоматологічної допомоги у стоматологічній поліклініці, відділенні, кабінеті.
9. Планування стоматологічної допомоги населенню.

10. Теоретичні основи профілактики стоматологічних захворювань. Комплексна програма профілактики стоматологічних захворювань.
11. Санітарно-просвітницька робота серед населення. Її види та форми проведення.
12. Стоматологічний інструментарій, догляд за ним, види стерилізації, передстерилізаційної обробки, дезінфекції. Хімічні речовини, дозволені МОЗ України для передстерилізаційної обробки та дезінфекції. Фізичні методи стерилізації.
13. Карієс зубів. Визначення. Класифікація. Індексні характеристики карієсу. Інтенсивність та поширеність карієсу.
14. Сучасні уявлення про етіологію і патогенез карієсу.
15. Карієсогенні фактори в порожнині рота. Способи їх виявлення та усунення. Роль мікрофлори порожнини рота та факторів захисту в розвитку карієсу та захворювань пародонта.
16. Клініка, діагностика, диференційна діагностика карієсу. Методи донозологічної діагностики карієсу.
17. Герметизація фігур, як метод профілактики карієсу зубів.
18. Основні принципи препарування каріозних порожнин за Блеком, підготовка їх до пломбування.
19. Класифікація пломбувальних матеріалів за призначенням. Пломбувальні матеріали для постійних пломб, їх групи, фізико-хімічні характеристики, покази до застосування.
20. Сучасні пломбувальні матеріали для естетичної реставрації уражених зубів (композити, компомери). Їх фізико-хімічні властивості, показання до застосування, правила роботи з ними. Техніка реставрації.
21. Адгезиви у стоматологічній практиці. Бонд-системи для емалі і дентину, їх фізико-хімічні характеристики та правила роботи з ними.
22. Особливості лікування різних форм карієсу. Лікувальні та ізолюючі прокладки, їх фізико-хімічні характеристики, покази до застосування.
23. Медикаментозна та безмедикаментозна ендогенна терапія (профілактика) карієсу. Покази до проведення, необхідні засоби.
24. Екзогенна ремінералізуюча терапія (профілактика) карієсу. Покази до її проведення. Основні принципи здійснення. Сучасні ремінералізуючі засоби для місцевого застосування, їх фармакологічні форми, способи примінення.
25. Помилки і ускладнення в діагностиці та лікуванні карієсу. Шляхи їх попередження та усунення.
26. Некаріозні ураження зубів, які формуються у фолікулярний період розвитку. Класифікація клініка, діагностика, лікування і профілактика.
27. Некаріозні ураження зубів, які формуються після прорізування зубів. Класифікація клініка, діагностика, лікування і профілактика.
28. Спадкові вади розвитку твердих тканин зубів: недосконалий амелогенез, дентиногенез, дисплазія Стейнтон-Капдепона. Клініка, діагностика, тактика лікаря-стоматолога.
29. Пульпіти. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика.
30. Диференційна діагностика пульпітів.
31. Методи лікування пульпітів. Обґрунтування вибору методу лікування. Показання, методика виконання, вибір медикаментів та пломбувальних матеріалів для ендодонтичного лікування.

32. Фізіотерапевтичні методи лікування карієсу і пульпіту. Показання, техніка виконання.
33. Періодонтити. Етіологія, патогенез, класифікація, клініка, діагностика.
34. Диференційна діагностика періодонтитів.
35. Лікування періодонтитів. Показання, методика виконання, вибір медикаментів та пломбувальних матеріалів для ендодонтичного лікування.
36. Фізіотерапевтичні методи лікування періодонтитів. Показання, техніка виконання.
37. Помилки та ускладнення в діагностиці та лікуванні періодонтиту. Шляхи їх запобігання та усунення.
38. Сучасні уявлення про етіологію і патогенез захворювань тканин пародонта.
39. Класифікація захворювань тканин пародонта М.Ф. Данилевського (1994). Класифікація захворювань тканин пародонта, прийнята XVI всесоюзним з'їздом стоматологів (м.Єреван, 1983). Їх критична оцінка.
40. Класифікація захворювань тканин пародонту та периімплантних тканин (EFP & AAP World Workshop, 2017).
41. Комплексне обстеження хворого з патологією пародонта. Клінічні, рентгенологічні, лабораторні показники. Пародонтальні індекси (СРІТN, КПП Леус-Боровського, РМА, ПІ Рассела, проба Шиллера-Писарева.). Пародонтологічна семіотика.
42. Запальні захворювання тканин пародонта (папіліти, гінгівіти, локалізований пародонтит). Клініка, діагностика, дифдіагностика.
43. Запально-дистрофічні захворювання тканин пародонта. Клінічні форми, діагностика, диференційна діагностика.
44. Дистрофічні захворювання тканин пародонта. Клініка, діагностика, диференційна діагностика.
45. Ідіопатичні ураження тканин пародонта (пародонтоліз). Клініка, діагностика, тактика лікаря-стоматолога.
46. Сучасні методи комплексного лікування хвороб пародонта. План лікування.
47. Місцеве лікування хвороб пародонта. Роль гігієни порожнини рота. Професійна гігієна.
48. Загальна терапія при захворюваннях пародонта.
49. Хірургічні методи лікування захворювань тканин пародонта. Види оперативних втручань.
50. Отопедичні методи лікування захворювань пародонта.
51. Фізіотерапевтичні методи лікування у комплексній терапії хвороб пародонта. Показання та протипоказання до їх застосування.
52. Одонтогенний хроніосепсис. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування, профілактика.
53. Морфологічна будова та функції СОРП, їх значення у клініці. Етіологічні фактори та патогенетичні механізми в розвитку уражень СОРП.
54. Класифікація захворювань СОРП.
55. Комплексне обстеження хворого із патологією СОРП. Елементи ураження СОРП (первинні, вторинні).
56. Травматичні ураження СОРП (механічні, хімічні, фізичні, променеві).
57. Вірусні захворювання СОРП. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування.
58. Мікози СОРП. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування.

59. Прояви інфекційних захворювань на СОРП.
60. Прояви специфічних інфекцій на СОРП. Туберкульоз, сифіліс, їх прояви на СОРП. Клініка, діагностика, дифдіагностика. Роль лікаря-стоматолога у діагностиці.
61. ВІЛ-інфекція. СНІД. Етіологія і патогенез СНІДу. Клінічні прояви на СОРП. Тактика лікаря-стоматолога. Заходи безпеки лікаря-стоматолога при прийомі хворого на СНІД.
62. Алергічні хвороби з проявами на СОРП (реакція негайного та сповільненого типу).
63. Багатоформна ексудативна еритема. Прояви на СОРП. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування.
64. Хронічний рецидивуючий афтозний стоматит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування.
65. Зміни СОРП при захворюваннях кровотворних органів білої крові.
66. Зміни СОРП при захворюваннях кровотворних органів червоної крові.
67. Зміни СОРП при порушеннях тромбоцитотворення.
68. Диференціація виразкових уражень СОРП за етіологією, патогенезом і клінікою та диференційований підхід у їх лікуванні.
69. Зміни СОРП при хронічних екзогенних інтоксикаціях солями важких металів. Патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування.
70. Зміни на СОРП при дерматозах з аутоімунним компонентом. Міхурниця, пемфігоїд. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування. Тактика лікаря-стоматолога.
71. Зміни на СОРП при дерматозах з аутоімунним компонентом. Червоний плоский лишай, прояви на СОРП. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування.
72. Зміни на СОРП при дерматозах з аутоімунним компонентом. Червоний вовчак. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування.
73. Передраки СОРП та червоної облямівки губ. Ознаки малігнізації. Тактика стоматолога на різних етапах диспансерного спостереження.
74. Лейкоплакія. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування.
75. Самостійні та симптоматичні хейліти. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування.
76. Аномалії та захворювання язика. Клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування.
77. Основні принципи комплексного лікування захворювань СОРП.
78. Фізіотерапевтичні методи лікування у комплексній терапії захворювань СОРП.
79. Організація надання та зміст спеціалізованої допомоги стоматологічним хворим у мирний та воєнний час
80. Організація терапевтичної стоматологічної допомоги у Збройних Силах України.
81. Організація надання стоматологічної допомоги у військово-польових умовах, принципи медичного сортування стоматологічних хворих.
82. Організація роботи та обсяг спеціалізованої терапевтичної стоматологічної допомоги пораненим та хворим на медичних пунктах та лікувальних закладах ЗС України в мирний та воєнний час.
83. Основні принципи надання невідкладної стоматологічної допомоги пацієнтам на етапах медичної евакуації.

84. Особливості діагностики і перебігу сучасних вогнепальних поранень щелепно-лицевої ділянки, поєднаних пошкоджень, опіків та комбінованих уражень ЩЛД.
85. Основні принципи діагностики та лікування бойових ушкоджень щелепно-лицевої ділянки та стоматологічних захворювань у військовослужбовців на етапах медичної евакуації.

РОЗДІЛ “Дитяча стоматологія”

1. Організація роботи дитячої стоматологічної поліклініки, відділення, кабінету. Деонтологія в діяльності дитячого стоматолога.
2. Класифікація карієсу у дітей. Клініка карієсу. Особливості перебігу карієсу у дітей.
3. Методи діагностики карієсу зубів у дітей. Донозологічна діагностика карієсу зубів.
4. Лікування карієсу у дітей. Особливості вибору пломбувальних матеріалів.
5. Герметизація фісур, як метод профілактики карієсу у дітей.
6. Методи та засоби для проведення ремтерапії.
7. Профілактика карієсу зубів у дітей. Системне призначення фторидів у профілактиці карієсу зубів. Механізм їх дії.
8. Гігієнічне виховання та навчання гігієні порожнини рота дітей дошкільного та шкільного віку.
9. Методи чищення зубів. Контрольоване чищення зубів в організованих дитячих колективах. Індивідуальний підбір зубних щіток та паст.
10. Некаріозні ураження зубів у дітей. Спадкові порушення розвитку тканини зуба. Діагностика, дифдіагностика, профілактика і лікування.
11. Класифікація пульпіту у дітей. Клініка, діагностика, дифдіагностика різних форм пульпіту.
12. Принципи лікування пульпіту тимчасових і постійних зубів у дітей.
13. Класифікація періодонтиту у дітей. Клініка, діагностика, дифдіагностика гострих та хронічних форм періодонтитів у дітей.
14. Принципи лікування періодонтиту тимчасових і постійних зубів у дітей.
15. Особливості лікування пульпіту і періодонтиту у зубах із несформованими кореннями.
16. Матеріали для заповнення кореневих каналів при пульпіті і періодонтиті у дітей.
17. Помилки і ускладнення при лікуванні пульпіту і періодонтиту у дітей, запобігання та їх усунення.
18. Захворювання пародонта у дітей. Значення факторів ризику розвитку хвороб пародонта у дітей.
19. Клініка, діагностика, дифдіагностика захворювань тканин пародонта у дітей.
20. Методи лікування захворювань тканин пародонта у дітей.
21. Залежність розвитку захворювань СОРП у дітей залежно від вікових особливостей її структури.
22. Класифікація захворювань СОРП у дітей.
23. Травматичні ураження СОРП у дітей.
24. Вірусні захворювання СОРП у дітей.
25. Прояви гострих вірусних інфекцій на СОРП у дітей.
26. Грибкові захворювання СОРП у дітей.
27. Алергічні захворювання СОРП у дітей.

28. Зміни СОРП при деяких системних і специфічних захворюваннях.
29. Аномалії та самостійні захворювання язика і губ у дітей.
30. Санація і диспансеризація дітей у стоматолога.
31. Види та обсяг медичної допомоги у воєнний час.
32. Сучасна система лікувально-евакуаційного забезпечення у воєнний час, її принципи.

РОЗДІЛ „Ортодонтія”

1. Методи антропометричної діагностики аномалій розвитку зубів, зубних рядів і щелепних кісток.
2. Застосування комп'ютерних технологій в ортодонтії.
3. Морфологічна характеристика прикусу тимчасових зубів.
4. Шкідливі звички, що ведуть до аномалій розвитку зубо-щелепної системи і методи їх усунення.
5. Ортодонтичні апарати функціональної дії для лікування дітей з аномаліями прикусу в сагітальній площині.
6. Ортодонтичні апарати функціональної дії для лікування дітей з аномаліями прикусу у вертикальній і трансверзальній площинах.
7. Морфологічна характеристика прикусу постійних зубів у підлітків.
8. Причини зубо-щелепних аномалій і деформацій. Профілактика.
9. Класифікація зубо-щелепних аномалій і деформацій (морфологічна, функціональна, етіологічна).
10. Види ортодонтичних апаратів в залежності від способу фіксацій і розташування.
11. Види ортодонтичних апаратів в залежності від механізму їх дії.
12. Морфологічні зміни в тканинах зубо-щелепної системи при ортодонтичному лікуванні.
13. Види аномалій розвитку зубів. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
14. Оральне положення окремих зубів. Етіологія, клініка, діагностика, лікування, профілактика, прогноз.
15. Фізіологічна діастема. Патологічна діастема у дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування, профілактика. Прогноз.
16. Вестибулярне положення окремих зубів. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Прогноз.
17. Аномалії кількості зубів. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
18. Аномалії розмірів зубів. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування.
19. Аномалії прорізування зубів. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Прогноз.
20. Аномалії розвитку зубів і щелеп. Причини та умови розвитку патологічних прикусів. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування, профілактика, прогноз.
21. Аномалії розвитку зубів і щелеп. Причини та умови розвитку прогнатичного співвідношення зубних рядів. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування, профілактика. Прогноз.
22. Аномалії розвитку зубів і щелеп. Причини та умови розвитку прогенічного співвідношення зубних рядів. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування, профілактика. Прогноз.

- 23.Методи діагностики, лікування і профілактики аномалій, що ведуть до прогнатичного співвідношення зубних рядів. Прогноз.
- 24.Аномалії розвитку зубних рядів і щелеп. Причини та умови розвитку відкритого прикусу. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Прогноз.
- 25.Аномалії розвитку зубних рядів і щелеп. Причини та умови розвитку глибоячкового прикусу. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Прогноз.
- 26.Міогімнастика як метод профілактики і лікування зубо-щелепних аномалій та деформацій. Вікові показання, критерії ефективності. Прогноз.
- 27.Звуження зубних рядів. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, лікування, профілактика. Прогноз.
- 28.Аномалії розвитку зубних рядів і щелеп. Причини та умови розвитку перехресного прикусу (латерогенічний, латерогнатичний). Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, дифдіагностика, лікування, профілактика. Прогноз.
- 29.Ортопедичні ретенційні апарати. Принципи їх конструювання. Показання до застосування в залежності від віку, виду, патології, термінів і методів лікування.
- 30.Значення ретенційного періоду в лікуванні зубо-щелепних деформацій. Терміни ретенційного періоду.
31. Ускладнення при ортодонтичному лікуванні. Методи їх усунення.
- 32.Зубне протезування в дитячому віці. Показання, вікові особливості.
- 33.Телерентгенограма та ортопантомограма, як методи обстеження пацієнтів з зубо-щелепними аномаліями.

РОЗДІЛ “Ортопедична стоматологія”

1. Функціональна анатомія зубощелепної системи.
2. Біомеханіка жувального апарату.
3. Функціональна перебудова жувальної системи при патології і після ортопедичного лікування.
4. Обстеження зубощелепної системи в ортопедичній стоматології.
5. Оклюзія, її види і фактори.
6. Методи визначення та фіксації центральної оклюзії і центрального співвідношення щелеп у разі часткових дефектів зубних рядів. Класифікація Бетельмана.
7. Методи визначення центрального співвідношення у разі повної втрати зубів.
8. Відбиткові матеріали, які використовують у клініці ортопедичної стоматології. Класифікація. Фізико-хімічні властивості.
9. Пластмаси в ортопедичній стоматології. Фізико-хімічні властивості, показання до застосування.
10. Характеристика сплавів, які застосовують в ортопедичній стоматології.
11. Кераміка, компоненти та основні властивості стоматологічного фарфору.
12. Спеціальна підготовка порожнини рота до протезування. Комплексні підходи.
13. Дефекти коронкової частини зубів. Класифікація Блека. Індекс Мілікевича.
14. Показання до виготовлення коронкових вкладок. Правила препарування. Технології виготовлення.
15. Показання до виготовлення штучних одиничних коронок. Види штучних коронок. Клінічні та лабораторні етапи.

16. Показання до застосування куксових вкладок. Вимоги до препарування та зняття відбитків.
17. Вимоги до препарування зубів під різні види штучних коронок.
18. Класифікація Кенеді, Гаврилова, Бетельмана дефектів зубних рядів. Методологічні основи діагнозу в ортопедичній стоматології.
19. Показання до виготовлення незнімних конструкцій зубних протезів.
20. Показання до виготовлення знімних конструкцій зубних протезів.
21. Бюгельні протези. Показання до застосування. Клініко-лабораторні етапи виготовлення.
22. Повна відсутність зубів. Класифікації Шредера, Келлера, Супле.
23. Клінічні та лабораторні етапи виготовлення повних знімних пластинкових протезів. Функціональні проби Гербета.
24. Адаптація до знімних конструкцій зубних протезів. Корекція знімних протезів. Поняття стабілізації, фіксації, рівноваги знімних протезів.
25. Помилки на етапах виготовлення знімних протезів та у разі визначення центрального співвідношення беззубих щелеп. Варіанти їх усунення.
26. Методи обстеження ортопедичних хворих. Показання до ендодонтичного лікування залежно від вибору ортопедичної конструкції.
27. Ортопедичні методи в комплексному лікуванні захворювань пародонту.
28. Види тимчасових та постійних ортопедичних конструкцій для лікування захворювань пародонту.
29. Терміни та прогноз користування ортопедичними конструкціями у залежності від ступеню важкості та перебігу хронічного генералізованого пародонтиту.
30. Діагностика захворювань скронево-нижньощелепного суглоба. Ортопедичні методи лікування. Реабілітація хворих.
31. Клініка, діагностика, ортопедичне лікування у разі підвищеного стирання зубів. Класифікації Грозовського, Бушана, Гаврилова.
32. Виникнення зубощелепних деформацій та ортопедичні методи лікування.
33. Особливості щелепно-лицьового протезування і підготовки хворих. Стоматологічна реабілітація пацієнтів.
34. Сучасні технології виготовлення ортопедичних конструкцій. Основні та допоміжні зуботехнічні матеріали.
35. Надання невідкладної допомоги в ортопедичній стоматології.
36. Планування стоматологічної імплантації. Консультативна допомога.
37. Рентгенологічні методи діагностики та оцінки результатів ортопедичного лікування.
38. Особливості догляду за ортопедичними конструкціями і гігієна ротової порожнини під час користування ними.
39. Прикус. Характеристика фізіологічних та патологічних видів прикусу.
40. Методи зняття анатомічних відбитків. Відбиткові матеріали, підбір стандартних ложок, критерії вибору. Мета застосування.
41. Значення визначення кольору облицювання ортопедичних конструкцій. Сучасні розколірки, принципи користування.
42. Ортопедичне лікування у дітей. Показання до ортопедичних методів залежно від віку дитини.
43. Мікропротези. Клініко-лабораторні етапи виготовлення. Конструктивні матеріали.

44. Порядок надання ортопедичної стоматологічної допомоги військовослужбовцям.
45. Механізм проведення медичного сортування постраждалих і хворих унаслідок надзвичайної ситуації.
46. Організація роботи лікаря-стоматолога військової частини.
47. Ортопедична стоматологічна допомога військовослужбовцям із використанням імплантатів.
48. Бойові ушкодження обличчя і щелеп їх особливості та ускладнення та ортопедичне лікування.
49. Ортопедичні методи лікування переломів щелеп.
50. Ортопедичне лікування при дефектах після поранень твердих і м'яких тканин щелепно-лицевої ділянки.

Розділ “Щелепно-лицева хірургія”

1. Організація хірургічного стоматологічного кабінету, відділення, стаціонару, обліково-звітна документація. Операційна, перев'язочна.
2. Методи обстеження дорослих та дітей з хірургічними стоматологічними захворюваннями.
3. Деонтологічні аспекти в роботі хірурга-стоматолога на амбулаторному прийомі та в стаціонарі.
4. Види місцевого знеболення в хірургічній практиці лікаря-стоматолога.
5. Місцеві анестетики, їх види, фармакологічна дія, дозування, прописи препаратів. Ускладнення при дії анестетиків в стоматологічній практиці.
6. Види провідникових анестезій 2-ї гілки трійчастого нерва. Позаротові та внутрішньоротові методи.
7. Види провідникових анестезій 3-ї гілки трійчастого нерва. Позаротові та внутрішньоротові методи.
8. Центральні провідникові анестезії 2-ї та 3-ї гілок трійчастого нерва.
9. Покази та протипокази до загального знеболення в умовах поліклініки. Ускладнення при загальному знеболенні.
10. Видалення зубів. Відносні та абсолютні покази до видалення зубів.
11. Техніка видалення окремих груп зубів на верхній щелепі. Інструментарій для видалення зубів верхньої щелепи.
12. Техніка видалення окремих груп зубів на нижній щелепі. Інструментарій для видалення зубів нижньої щелепи.
13. Методи атипичного видалення зубів та коренів.
14. Загальні та місцеві ускладнення під час і після видалення зуба, їх профілактика.
15. Гострий періостит щелеп. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
16. Гострий та хронічний остеомиєліт щелеп. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування
17. Диференційна діагностика гострого періодонтиту, періоститу, остеомиєліту щелепно-лицевої ділянки.
18. Ускладнення при запальних процесах щелепно-лицевої ділянки (сепсис, тромбоз, менінгіт, медіастеніт). Клінічна картина, діагностика, лікування та профілактика.
19. Лімфаденіти. Аденофлегмони. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.

20. Слино-кам'яна хвороба. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
21. Гострий неепідемічний паротит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
22. Хронічні запальні захворювання слинних залоз. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
23. Одонтогенний гайморит. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
24. Перфоративний гайморит. Методи пластики при перфорації гайморової пазухи з боку ротової порожнини.
25. Специфічні запальні процеси щелепно-лицевої ділянки: актиномікоз, туберкульоз, сифіліс, СНІД. Диференційна діагностика. Тактика лікаря-стоматолога при первинному виявленні специфічних запальних процесів.
26. Захворювання та пошкодження скронево-нижньощелепового суглобу. Хірургічні та консервативні методи лікування.
27. Хірургічні методи лікування захворювань пародонту (гінгівотомія, гінгівоектомія, гінгівоостеопластика).
28. Неврогенні захворювання обличчя та щелеп.
29. Травми м'яких тканин обличчя. Первинна хірургічна обробка рани. Види швів.
30. Травматичне пошкодження зубів та альвеолярного паростка. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
31. Травматичний перелом нижньої щелепи. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування, методи транспортної іммобілізації.
32. Консервативні та хірургічні методи фіксації відламків нижньої щелепи.
33. Травматичний перелом верхньої щелепи. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, діагностика, диференційна діагностика, лікування. Методи фіксації відламків.
34. Перелом виличної кістки та дуги. Перелом кісток носа. Клініка, діагностика, диференційна діагностика, лікування.
35. Ускладнення після травм щелепно-лицевої ділянки: посттравматичний остеомієліт, посттравматичний гайморит, несправжній суглоб, деформації.
36. Класифікації пухлин щелепно-лицевої ділянки. Етіологія, патогенез.
37. Доброякісні пухлини м'яких тканин обличчя (атерома, фіброма, ліпома, гемангіома). Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування.
38. Кисти щелеп (фолікулярна, радикулярна). Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування.
39. Пухлиноподібні захворювання щелепно-лицевої ділянки (Хвороба Педжета. Хвороба Енгля –Реклінгаузена. Херувізм. Еозинофільна гранульома. Фібозна дисплазія.)
40. Передракові захворювання м'яких тканин обличчя та порожнини рота. (Преканцерозний хейліт Манганотті. Лейкоплакія. Червоний плоский лишай.
41. Злоякісні пухлини шкіри (Меланома. Рак шкіри.) Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування.
42. Рак нижньої губи, язика. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування.
43. Рак верхньої щелепи. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика, лікування.

44. Саркома щелеп у дорослих та дітей. Етіологія, патогенез, клініка, діагностика, диференціальна діагностика.

Військова щелепно-лицева хірургія

45. Класифікація вогняних уражень.
46. Сучасна вогнепальна рана. Структура вогнепальної рани.
47. Принципи місцевого лікування вогнепальних уражень.
48. Кровотеча при вогнепальних пошкодженнях щелепно-лицевої ділянки. Тимчасові і постійні методи зупинення кровотечі.
49. Вторинні кровотечі. Причини виникнення, медична допомога.
50. Особливості вогнепальної рани м'яких тканин обличчя.
51. Хірургічна обробка вогнепальних ран щелепно-лицевої ділянки.
52. Вогнепальні пошкодження нижньої щелепи. Класифікація, клініка, діагностика, лікування.
53. Вогнепальні пошкодження верхньої щелепи. Класифікація, клініка, діагностика, лікування.
54. Вогнепальні пошкодження виличної кістки і дуги, кісток носа. Клініка, діагностика, лікування.
55. Одночасне пошкодження кількох кісток лицевого скелета.
56. Принципи організації етапно-евакуаційної системи лікування поранених.
57. Пізні ускладнення вогнепальних поранень щелепно-лицевої ділянки, їх запобігання та лікування на етапах медичної евакуації.
58. Догляд за ротовою порожниною у поранених із пошкодженнями щелепно-лицевої ділянки, їх годування.
59. Термічні, хімічні, радіаційні, комбіновані пошкодження тканин щелепно-лицевої ділянки.
60. Хірургічна обробка ран, заражених радіоактивними речовинами.
61. Хірургічна обробка ран, заражених отруйними речовинами шкіронаривної дії.
62. Хірургічна обробка ран, заражених фосфорорганічними отруйними речовинами.
63. Хірургічна обробка опіків, заражених отруйними речовинами шкіронаривної та нервово-паралітичної дії.
64. Лікування комбінованих пошкоджень: вогнепальних пошкоджень кісток лицевого скелета і проникаючої радіації.

17. ПЕРЕЛІК НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

17.1. Основна

1. Stomatology: textbook: in 2 books/ Book 2 // М.М. Rozhko, І.І. Kyrylenko, О.Н. Denysenko et al.; edited by М.М. Rozhko – Kyiv: AUS Medicine Publishing, 2018. – 960 p.; color edition.
2. Stomatology: textbook: in 2 books. Book 1 / М.М. Rozhko, Z.B. Popovych, V.D. Kuroiedova et.al.; edited by М.М. Rozhko. – Kyiv: AUS Medicine Publishing, 2020. – 792p.
3. Ортопедична стоматологія. Національний підручник: за ред проф. Рожка М.М., проф. Неспрядька В.П. Підручник / М.М. Рожко, В.П. Неспрядько, І.В. Палійчук та ін.: за ред М.М. Рожка, В.П. Неспрядька. – К. ВСВ «Медицина»,

2020. – 720с.

4. Ортопедична стоматологія = Prosthetic Dentistry: національний підручник / М.М. Рожко, В.П. Неспрядько, І.В. Палійчук та ін.; за ред. М.М. Рожка, В.П. Неспрядька. – К.: ВСВ Медицина, 2022. – 696 с., кольор.вид.
5. Невідкладні стани у стоматологічній практиці: [навч.посібн.для лікарів-інтернів і лікарів-курсантів закл. (факульт.) післядипломної освіти / І.М. Скрипник, П.М. Скрипников, Л.Я. Богашова, О.Ф. Гопко. - К.: ВСВ «Медицина», 2013. - 224с.
6. Стоматологія у двох книгах. Книга 2: підруч. для лікарів-інтернів стомат. факультетів післядипл.освіти, магістрантів, аспірантів, клін.ординаторів, лікарів-стоматологів / [Рожко М.М., Попович З.Б., Скрипников П.М. та ін.]; за ред.проф. М.М. Рожка.- К.: ВСВ «Медицина», 2013.- 992с.
7. Терапевтична стоматологія. Том 1. Пропедевтика терапевтичної стоматології: підруч. для студентів стомат.факультетів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, Л.Ф. Сідельнікова, та ін.]; під ред. А.В. Борисенка.- вид-ння 3-тє випр.; Київ: Медицина, 2017.-360 с.
8. Терапевтична стоматологія. Том 2. Карієс, пульпіт періодонтит, ротовий сепсис: підруч. для студентів стомат.факультетів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, Л.Ф. Сідельнікова, та ін.]; під ред. А.В. Борисенка.- вид-ння 3-тє випр.; Київ: Медицина, 2017. - 590 с.
9. Терапевтична стоматологія. Том 3. Захворювання пародонта: підруч. для студентів стомат.факультетів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, М.Ю. Антоненко, та ін.]; під ред. А.В. Борисенка.- вид-ння 2-тє перероб. та доповн.; Київ: Медицина, 2018. - 264 с.
10. Терапевтична стоматологія дитячого віку. Карієс зубів та його ускладнення. Підручник для студентів стомат. факультетів вищих навч.закладів IV рівня акредитації. Том I / [Л.О. Хоменко, Ю.Б. Чайковський, Н.І. Смоляр, О.В. Савичук та ін.]; під ред. проф. Л.О. Хоменко 2-ге вид. стереотипне: ТОВ «Книга плюс». - 2016. – с. 432.
11. Кириленко І.І., Палійчук І.В., Рожко М.М. Захворювання слизової оболонки ротової порожнини Навчальний посібник, Київ : Медицина, 2016. – 352 с.
12. Купновицька І.Г., Кононенко Ю.Г., Нейко Н.В., Рожко М.М. Невідкладні стани на амбулаторному прийомі у стоматолога (навчальний посібник). / за ред. Кононенка Ю.Г., Купновицької І.Г. // Вінниця: Нова книга, 2017. – 288 с.
13. Тимофєєв О.О. Щелепно-лицева хірургія. 2-ге видання. //К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 752 с.
14. Оперативна хірургія. Топографічна анатомія голови та шиї. За ред. проф. В.І. Півторака, О.М. Проніної. – Вінниця: Нова книга, 2016. – 312 с.
15. Клінічна фармакологія та фармакотерапія в стоматології. / І.П. Мазур, М.В. Хайтович, Л.І. Голошко // К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 363 с.
16. Стоматологічні захворювання. Терапевтична стоматологія. За ред. проф. А.В. Борисенка // К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 664 с.
17. Фармакотерапія захворювань слизової оболонки порожнини рота та тканин пародонта. За ред. проф. А.В. Борисенка // К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 504с.

18. Неврологія з нейросоматикою. За ред. Л.І. Соколової, Т.І. Ілляш // К.: ВСВ «Медицина», 2018. – 128 с.
19. Невідкладні стани в стоматологічній практиці / І.М. Скрипник, П.М. Скрипников, Л.Я. Богашова, О.Ф. Гопко // К.: ВСВ «Медицина», 2017. – 224с.

17.2. Додаткова література

1. Терапевтична стоматологія. Том 1. Фантомний курс: підруч. для студентів стомат.факультетів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, та ін.]; під ред.акад. М.Ф. Данилевського.- Київ: Медицина, 2007.-304с.
2. Терапевтична стоматологія. Том 2. Методи обстеження хворого, карієс, пульпіт періодонтит, стоматологічні вогнищезумовлені захворювання: підруч. для студентів стомат.факультетів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, та ін.]; під ред.акад. М.Ф. Данилевського.- Київ: Медицина, 2007.-408с.
3. Терапевтична стоматологія. Том 3. Захворювання пародонта: підруч. для студентів стомат.факультетів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун, та ін.]; під ред.акад. М.Ф. Данилевського.- Київ: Медицина, 2007.-616с.
4. Терапевтична стоматологія. Том 4. Захворювання слизової оболонки порожнини рота: підруч. для студентів стомат.факультетів вищих мед.навч.закладів III-IV рівнів акредитації / [М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун та ін.]; під ред.акад. М.Ф. Данилевського.- Київ: Медицина, 2007.-640с.
5. Терапевтична стоматологія: підруч.для студентів стомат.факультетів вищих навч.закладів IV рівня акредитації у двох томах. Том I / [А. К. Ніколішин, В. М. Ждан, А. В. Борисенко та ін.]; під ред.проф. А.К. Ніколішина.-Полтава: Дивосвіт.-2005.-390с.
6. Терапевтична стоматологія: підруч.для студентів стомат.факультетів вищих навч.закладів IV рівня акредитації у двох томах. Том II / [А. К. Ніколішин, В. М. Ждан, А. В. Борисенко та ін.]; під ред.проф. А.К. Ніколішина.- Полтава: Дивосвіт.-2005.-304с.
7. Бир Р., Бауманн М.А., Ким С. Эндодонтология /пер. с англ. под ред. проф. Т.Ф. Виноградовой. – М.: МЕДпресс-информ, 2004. – 368 с.
8. Бир Р., Бауманн М.А., Кнельбаса М. Иллюстрированный справочник по эндодонтологии /пер. с нем. под ред. Е.А. Волкова. – М.: МЕДпресс-информ, 2006. – 240 с.
9. Бернадский Ю.И. Основы челюстно-лицевой хирургии и хирургической стоматологии. – М.: Мед.лит., 2000. – 505 с.
10. Борисенко А.В. Карієс зубов. – К.: Книга плюс. – 2005. – 415 с.
11. Борисенко А.В. Секреты лечения кариеса и реставрации зубов. – К.: Книга плюс, 2002. – 535 с.
12. Гранитов В.М. Герпесвирусная инфекция. – М.: Мед книга; Н.Новгород: Изд. НГМА, 2001. – 802 с.
13. Гумецький Р.А., Рожко М.М., Завадка О.Є, Скрипніков П.М. Ускладнення від

- місцевої анестезії у щелепно-лицевій ділянці (навчальний посібник). Т.Ш. Львів, видавничий дім “Наутілус”.- 2002.- 235 с.
14. Гумецький Р.А., Рожко М.М., Завадка О.Є., Скрипніков П.М., Ступницький Р.М. Ускладнення від місцевої анестезії у щелепно-лицевій ділянці (посібник). Т.П. Львів, видавничий дім “Наутілус”, 2001.- 225 с.
  15. Данилевский Н.Ф., Борисенко А.В., Заболевания пародонта. – К.: Здоров’я, 2000. – 462 с.
  16. Данилевский Н.Ф., Сидельникова Л.Ф., Рахний Ж.І. Пульпит. – К.: Здоров’я, 2003. – 166 с.
  17. Кононенко Ю.Г., Рожко М.М., Рузін Г.П. Місцеве знеболення при амбулаторних стоматологічних втручаннях. – Івано-Франківськ, 2006. – 295 с.
  18. Курс лекцій для лікарів-інтернів за спеціальністю «Стоматологія» / за ред. проф. Рожко М.М. – Івано-Франківськ: вид. Кушнір Г.М., 2009. – 550 с.
  19. Попович З.Б., Рожко М.М., Безвужко Е.В. Рентгенодіагностика захворювань зубів та тканин пародонту у дитячому та підлітковому віці. (Атлас). Івано-Франківськ, “Нова зоря”, 2001.- 221 с.
  20. Купновицька І.Г., Кононенко Ю.Г., Рожко М.М., Нейко Н.В. Невідкладні стани на амбулаторному прийомі у стоматолога (навчальний посібник). Івано-Франківськ. – 2005. – 186с.
  21. Кононенко Ю.Г., Рожко М.М., Рузін Г.П. Місцеве знеболення при амбулаторних стоматологічних втручаннях (навчальний посібник). – Івано-Франківськ. – вид. ІФДМУ – 2006. – 295с.
  22. Луцкая И.К. Практическая стоматология. – Минск: Беларуская навука, 2000. – 368 с.
  23. Луцкая И.К. Заболевания слизистой оболочки полости рта. – М.: Медицинская литература, 2006. – 285 с.
  24. Мамедова Л.А. Искусство эндодонтии. – М.: Медицинская книга, 2005. –116 с.
  25. Михайленко Т.М., Орнат Г.С., Палійчук І.В., Соловей С.І., Штурмак В.М. (під редакцією професора Рожко М.М.). Курс лекцій з ортопедичної стоматології для системи післядипломної освіти. Навчальний посібник.- Івано-Франківськ.- Видавництво медакадемії.2003.- 401 с.
  26. Мельничук Г.М., Рожко М.М. Гінгівіт, пародонтит, пародонтоз: особливості лікування. Навчальний посібник. – Івано-Франківськ, Обл. друкарня. 2004.– 247 с.
  27. Мельничук Г.М., Рожко М.М. Практична одонтологія. Курс лекцій із карієсу та некаріозних уражень зубів, пульпіту і періодонтиту. Навчальний посібник. Вид. 2-ге, доповнене. – Івано-Франківськ, 2004. – 292 с.
  28. Мельничук Г.М., Рожко М.М., Нейко Н.В. Гінгівіт, пародонтит, пародонтоз: особливості лікування. Навчальний посібник. Вид. 2-ге, доповнене. – Івано-Франківськ, 2006. – 282 с.
  29. Попович З.Б., Рожко М.М., Безвужко Е.В. Рентгенодіагностика захворювань зубів та тканин пародонту у дитячому та підлітковому віці (Атлас) (навчальний посібник) електронний варіант. Івано-Франківськ, 2002.- 221 с.
  30. Рожко М.М., Михайленко Т.М., Онищенко В.С. Довідник з ортопедичної стоматології. Навчальний посібник.- Київ. “Книга плюс”.- 2004.- 395 с.

31. Николаев А.И., Цепов Л.М. Практическая терапевтическая стоматология. – 2-е изд., перероб. и доп. – М.: Медпрессинформ, 2003. – 547 с.
32. Николишин А.К. Современная эндодонтия практического врача. – Полтава, 2003. – 207 с.
33. Петрикас А.Ж. Пульпоэктомия: учебное пособие для стоматологов и студентов //А.Ж. Петрикас. – 2-е изд. – М.: АльфаПресс, 2006. – 300 с.
34. Современные методы механической и медикаментозной обработки корневых каналов зубов /И.М. Макеева, Н.С. Жохова, И.В. Акимова, А.Ю.Туркина. – М.: МЕДпресс-информ, 2006. – 32 с.
35. Суржанский С.К., Паламарчук Ю.Н., Стролковская О.Н. [и др.]. Реставрационные материалы и основы практической эндодонтии. – К.: Книга Плюс, 2004. – 320 с.
36. Фармакотерапія в стоматології: Методичний посібник/В.І.Герелюк, Н.В.Нейко, Т.Д.Павлюк, В.В.Материнський. – Івано-Франківськ, 2000.–58 с.
37. Хоменко Л.А., Биденко Л.В. Практическая эндодонтия. Инструменты, материалы, методы. – К.: Книга-плюс, 2002. – 203 с.
38. Хоменко Л.А., Биденко Л.В., Остапко Е.И., Шматко В.И. Современные средства экзогенной профилактики заболеваний полости рта. – К.: Книга-плюс, 2001. – 202 с.
39. Белолицкая Г.Ф. Азбука ручного скейлинга: пособие для врачей / Г.Ф. Белолицкая, Т.Б. Волинская.-К.:КИТ, 2011.- 68с.
40. Дубровина Е.В. Местная анестезия в стоматологии. Атлас / Е.В. Дубровина - Полтава, 2010. - 487с.
41. Калюжна Л.Д. Хвороби шкіри обличчя слизової оболонки ротової порожнини та червоної облямівки губ: навч.посібн. [для лікарів-інтернів і лікарів-слухачів закл. післядипл.освіти] / Л.Д. Калюжна, Г.Ф. Білолицька – К.: Грамота, 2007. - 280с.
42. Борисенко А.В. Практична парадонтологія / А.В. Борисенко.-К., 2011.- 472с.
43. Дмитриева К.С. Пародонтит / К.С. Дмитриева. – М.: МЕДпресс-информ, 2007.–207с.
44. Довідник з ендодонтії / [О.В. Павленко, Ю.М. Беличенко, Т.М. Волосовець, С.В. Аль-Алавні].-Сімферополь: Н. Оріанда, 2010.-326с.
45. Заболевания слизистой оболочки полости рта / [Л.А. Цветкова, С.Д. Арютюнов, Л.В. Петрова, Ю.Н. Перламутров].-М:МЕДпресс-информ, 2006.- 202с.
46. Захворювання пародонта у дорослих і дітей / [П.М. Скрипников, Л.Г. Павленко, Т.А. Хміль, К.С. Казакова].- Полтава: вид-во УМСА, 2010.-140с.
47. Казарина М.Н. Глосалгия: этиология, клиника, лечение / М.Н. Казарина.- М.:НГМА, 2008.-124 с.
48. Кононенко Ю.Г. Местное обезболивание в амбулаторной стоматологии. - 3-е изд. / Ю.Г. Кононенко, Н.М. Рожко, Г.П. Рузин.-[3-е изд.]-К.:Книга плюс, 2012. – 96с.
49. Куроедова В.Д. Проблеми ВІЛ/СНІДу в стоматології: [навч.посібник] / В.Д. Куроедова, В.О. Коршенко, В.В. Денисенко.-Полтава, 2004. - 100с.
50. Максименко П.Т. Затруднения и ошибки в диагностике заболеваний слизистой

- оболочки полости рта, губ, языка: учебн.пособие / П.Т. Максименко, А.П. Шейко.-Полтава: Полтавский литератор, 2012. -120с.
51. Николаев А.И. Практическая терапевтическая стоматология. / А.И. Николаев, Л.М. Цепов. – [8-е изд.]. -М: МЕДпресс-информ, 2008. – 960с.
52. Скрипникова Т.П. Клиническая эндодонтия. Протейпер юниверсал, клиническое применение / Т.П. Скрипникова, П.Н. Скрипников, В.А.Дубина. - Полтава:Инарт, 2009.-36с.
53. Стандарти надання стоматологічної допомоги населенню України. Терапевтична стоматологія. Том 1 / [П.М. Скрипников, Л.Г. Павленко, Д.Р. Шиленко, Ю.І. Мастеров]. -Полтава: [б.в.], 2009. -158с.
54. Ураження шкіри обличчя та слизової оболонки порожнини рота вірусом простого герпесу I типу (клінічні прояви, діагностика, методи лікування, профілактика): навч. пос. / [П.М. Скрипников, К.Є. Іщейкін, І.П. Кайдашев та ін.] - Полтава: ТОВ «АСМІ», 2013. -84 с.
55. Шинкевич В.І. Карієс зубів: навч.посібник / В.І. Шинкевич, І.П. Кайдашев - Полтава: ТОВ «АСМІ», 2011.-98с.
56. Осложнения заболеваний в хирургической и терапевтической стоматологии детского возраста / Л.В. Харьков, Л.А. Хоменко, Л.Н. Яковенко.-К.:Книга плюс, 2014. – 352с.

17.3. Інформаційні та інтернет ресурси

1. <https://nmapo.edu.ua/s/np/k/stomatolohii>
2. <https://www.atosmedical.com/product/therabite-jaw-motion-rehabilitation-system/>
3. <https://www.factor2.com/>